ТАХАН ХЬАЕЛЛ XXVIII-гӀа ГРОЗНЕНСКИ ГОРОДСКОЙ ПАРТИЙНИ КОНФЕРЕНЦИ

9 ЯНВАРЬ ШОАТТА 1971 ШУ.
№ 4 (4450).
Мах 2 кеп.
ГАЗЕТА АРАДУЬЛ 1923 ШЕРА ДЕНЗ

Масса а мехкашкара пролетареш, вӀашагӀкхета!

СЕРДАЛО

(С В Е Т)

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГӀалгӀай обкома, Нохч-ГӀалгӀай АССР Лакхехьарча Советен Министрий Советен орган

Орган Чечено - Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР.

ЮХХЬАНЦА ДЕНЗ— ЛАКХАЧА ТЕМПАШЦА

Керла шу доладу ди массанахьа а деган сӀоздалийна тӀаийцар вай мехка хӀара дезале, хӀара цӀагӀа. Дина уйлаш, йоккха дегаоилало ера цу дено хӀара сага. Керла шу хьахулача буоса радион телевиденен гӀолла ше къамел деш КПСС ЦК Генеральни секретара Л. И. Брежнева аьлар: «КарагӀаьинарех ю а доагӀаш доккхал чеш а оптимизмах зиза долаш а накъадолх вай Даьхен халкъаш 1971 шера. Хьалхашкахьа коммунизм хьалъара керда рубежаш я, Советий Мохк нйсланӀча пятилетка чу болаш латт. Советски Союза Коммунистически парте XXIV съезда накъабоде».

Залаьмате йоккхий перспективаш я укх шера советски халкъа хьалхашка хьеадлалураш. КПСС ЦК декабрьски Пленума шиий решенешца къаабал а ль СССР Лакхехьарча Совета шоллагӀча сессе чӀоагӀьный хорарча 1971 шера йола мехка халкъа боахам дегӀабоалабара планк паччахьалкхен бюджети. Ил нйслагӀча пятилетка лоархӀаме лакъа да.

Керлача низаца, керлача хьинарца болабенаб советски нах нйслагӀча пятилетка хьалхарча шера план кхоачашъе. Уйлаш а загалаттараш а цаӀаш да хӀанз беррига советски нахьа: кердача 1971 шера хургйолча событеша юкъе эггара лоархӀамегӀара яр йолча хьамсарча ленински парте XXIV съезда доккхийча тӀеламашца накъалахар.

Беррига советски наха дика кхетаду коммунизм бахьан лоаттабеча къовсама керттера фронт цуи материально - технически бакъ хьаяр хилар. НйслагӀча пятилетка хьалхарча шера дукхха доккхий а чоалхане а дехкараш кхоачашде дезаш да вай: сихха чӀилха - технически прогресса ларда тӀа халкъа боахама дерриа доакъош дегӀадоагӀилга, Ӏалашде деза, хоалуш лакхъе еза къахьегама юсарлен производства эффективность, соалкарчул 6,9 процент дукхагӀа кургъа укх шера мехка араеца продукци, сихха дегӀаухарга халкъа эша товараш хьалелга.

Мохка экономика сихха дегӀаоро, къаман доход лаккъаларо йиш хулийтаргъя партеги правительства укх шера плана тӀа белгалдьаккхача тайпара советски наьха вахара боарам лакъбе. Вахача наьха доходаш 4,7 процент лакхлургъя цхьан сага лоархӀаш.

Кердача пятилетка хьалхарча шера дикка дегӀадоагӀаргда халкъа эша товараш арахецилга. Шерлургъя ассортимент. ДукхагӀа хьаллергда наха чубаха цӀенош культурно-бытови дӀанйцаи, общественни кхачан предприятеш, дегӀайоагӀаргъя паччахьалкхен кооперативни торговле тоавички товарооборот. наха бытови гӀулакхаш делга.

Массааа а дукха гӀиллош хьалхь вай мехка. Укх шера кхы а дукхагӀа ергъа уж. Къаьстта дукхагӀа дохийтаргда ахча йортаннка хьалъеча гӀиллошца. Коммунистически парти чӀоагӀа оарцагӀаьнивай хӀанз юрта боахама материально - технически база чӀоагӀъяра.

Кердача шера йоккхийча перспективаша. Коммунистически парте бахача наьха лаима йоакхо ешр хиларо хот гӀоадоах хӀара советски сага, чӀоагӀъю цун патриотически уйла, нйслагӀча пятилетка хьалхарча шера план кхоачашъяра лоаттабеча къовсама ина сообоах.

Доккхий декхараш латт кердача шера вай республика къахьегамхошта хьалхашка а. Сеаха декабрь бутт болаш хиннача Нохч-ГӀалгӀай АССР Лакхехьарча Совета IX сесса чӀоагӀйир 1971 шера республика халкъа боахам дегӀабоалабара паччахьалкхен планк бюджети. Йоккхий а бехктокхаме а гӀулакхаш да цунца лувзадеина вайна хьалхашка латтараш.

Укх шера йолча республика дегӀаахара халкъа боахама плана тӀа белгалдьаккхаш промышленни продукци кӀалахача шераца нийсдича 6 процент дегӀайоалаелга. Сихха дегӀайоагӀаргъя мехкадаьттеи газаи йоаккхилга, химически, машинашъю промышленность.

Беррагача мехка а санна, вай республике а дикка дегӀадоагӀаргда укх шера халкъа эша товараш арахецилга. Дукха гӀулакхаш дергда кхачан, ейта, консервни промышленность дегӀайоалалора. Цар продукце дикал лакхъяра.

Юрта боахам дегӀабоалабара парте лаьцача наькъага хьежжа нйслагӀча пятилетка хьалхарча шера цун деррагача доакъошта дукхагӀа хьежальй капиталовложенеш, къаьстта теркам тӀаболхийт юртбоахама производства материальни база чӀоагӀъяра, мелиораци механизаци яра. Доккхий декхараш латт кхаин хьайбаши лелалерашта хьалхашка. Юрта боахамо продукци кхахара боарам ГӀалахача шерана нийсбича 7,1 процент лакхлургба.

Уж декхараш кхоачашдара беррига хиа тӀа а бахийта оарцагӀалар — из да хӀанз де дезар. Иштта - я а я советски наьха тралими — кердача шера хьалхарча ленашка дена ударно къахьегам.

«Сердало» таханарча номер тӀа кепатеха да «Октябрьнефть» НГДУ локомотивни депо „Грозненски шурий» совхоза 1971 шера тӀаийна социалистически декхараш. Цар хьахьоах вай республика предприятей болхлой, колхозхой, беррига къахьегамхой мол хьинар дӀлениа, патриотически уйлаш йолаш ба. Цар дерхӀ КПСС XXIV съезда сийна хьалхарча квартала план хаман хьалха кхоачашъе, 1971 шера заданин толамца кхоачашъелга Ӏалашде.

Съезда хьалхарча социалистически яхьа доакъошхоша лерхӀ еррига резерваш пятилетка кхоачашъяра оарцагӀъяха, къахьегама оасарле лакхъе, болхлоша беркате къахьегилга Ӏалашде.

Наьха творчески инициатива хьаллацар. царна керте оттар иштта да хӀана партийни, профсоюзни, комсомольски организацей декхар. Яхье баьинарашта лакха оасарле йолаш къахьегара эша хьалаш хилийта деза. Йоаржае еза хьалха латтарий опыт.

Де дезар да еррагача предприятешта гӀиллошъеча организацаш хӀинаже дена болх ритмично бергйоах. Шедаш тӀехкхоачашъергйола. цхьаккха а тӀехьаисаш коллектив хургйоаца гӀулакх вӀаштӀехьдаккхар.

Доккхий декхараш латт республика кхаин хьайбаши лелалерашта хьалхашка. ХӀанне а оарцагӀбоала база уж соалкара толамаш соалхара. кхоачашбоацараш ӀалахерӀ. Юрташка болх сихбенна хд я хӀанзара яр. Сихбенна техника тоаеш. БӀаьстан балхашта кийчъеш боахи юрта боахама къахьегамхой. Уж балхаш хандатьа а дика а де деза, хьайбай продуктивность лакхъе еза.

Ши бутт совгӀа ха мара йиса ц КПСС XXIV съезд хьаелла. ХӀара болхлочун, колхозхочун декхар да съезда хьалхарча вахта хӀара дийнахь ударно къахьегар.

Керда къахьегама толамаш даьда, нохкъостий!

ХАННАХЬА ОАРЦАГӀБАЬННАБ

Совхарчул дика лакхогӀа хьухьаш кхобе лаьрхӀад «Назрановский» совхоза механизаторашца. Цудухьа цу гӀулакха хӀанз чулйина ара болаш ба уж. Совхоза кхаина удобренеш ехк механизатореша, технологически картах уттаду специалисташа.

Сихбенна бӀаьсти дӀаде дезача планнай фу кийчдеш ба совхоза фуна лабораторе болхлой а.

Совхоза кулгалхоша йоакхо ю совхоза чӀоагӀа эшаш бола механизатораш кийчбера а. Дукха ха йола вай совхоза хьайбийлий механизаторашта кийчбу курсаш. Цу курсашка дешаш ва ткъаьа совгӀа дӀашера саг.

Лакхерча сурта тӀа шоана гу лабораторе «Стерлинг» яхача хьажкӀий фуна анализ еш бехка Смирнова Валентинай Мальсагова Валентинай.

Механически мастерской заведующи Гарчханов ГӀапур курсанташта хьехаш ва (шоллагӀа сурт).

С. Ханиева сурташи тексти.

КПСС XXIV СЪЕЗДА НАКЪАДОЛХАШ

ОКТЯБРЬСКИ РАЙОНА КЪАХЬЕГАМХОЙ СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ ДЕКХАРАШ

НГДУ «ОКТЯБРЬНЕФТЬ»

«Октябрьнефть» мехкадьттеи гази йоаккхача управлене къахьегамхоша, инженерно - техническа болхлоша, гӀулакхерча наха КПСС XXIV съезда сийлена кийчо ях накъабахара 1971 шера хьалхарча квартала укх тайпара социалистически декхараш тӀаийцад:

— Мехкадаьтта дакхара кварталии план хаман хьалха, 1971 шера 30 марта кхоачашъе, плана совгӀа 3 эзар тонн «Ӏаьржа дошун» дакхха.

Продукцено реализаци яра, балха оасарле лакхъяра, электроэнерги кхоара квартальни программа тӀехкхоачашъе. Съезд хьаелла ди хьатӀакхачале 15 эзар сом пайда лургбола 120 предложени балха юкъехьа.

Кердача пятилетка хьалхарча шера программа 27 декабре кхоачаш а еш плана совгӀа 20 эзар тонн мехкадьтта даккха дош лу мехкадьттахоша. Цар лаьрхӀад иштта бетта заданех совгӀа 350 эзар сома наьха товарни продукцена реализаци е, балха оасарле 2 процент лакхъе. Пятилетка хьалхарча шера «Октябрьнефть» мехкадьтта доахараша ши процент лохдергда продукцега дӀадолар. 45 эзар сом пайда лургбола 420 рационализаторски предложени балха юкъехьаргъя. Керда мехкадьттахой кадраш кийчъерии цар квалификаци лакхъяри да дезараш белгалдьа.

ГРОЗНЕ ЛОКОМОТИВНИ ДЕПО

Предприяте машинистий, инженерно - технически болхлой, гӀулакхерча наьха коллектива 1971 шера хьалхарча квартала мухь дӀа-юха кхахьара план 25 марте кхоачашъе, технически скорость задани 0,5 километр тӀехьаккха бетта 200 тонн условни доатор кходен 1200 беза мухь тӀабола поездаш дӀа-хьа йиген, царна тӀа 20000 тонн халкъа боахама мухь дӀа-юха бахьа.

Периодически ремонт еш тепловозаш лоаттаду ха цхьа сахьат кӀезиг, йоакха периодически ремонт ю ха цхьа сахьат, ӀӀамига периодически ремонт ю ха—ши сахьат кӀезигъе. Балха оасарле плана цхьа процент совгӀа лакхъяра чотах 20 эзар сом плана совгӀа пайда бе.

НйслагӀча пятилетка хьалхарча шера мухь дӀа-юха кхахьара задани 25 декабре кхоачашъе, 500 тонн условни доатор кходе. 1971 шера плана совгӀа 50 эзар сом пайда лургбола 120 рационализаторски предложени балха юкъейоале. Производства эффективность-лакхъяра къахьегамца коммунистически гӀулакх хилийтара дами хьовсам лоаттабе.

«СЕВКАВЭНЕРГОРЕМОНТ» ОБЪЕДИНЕНЕ ГРОЗНЕНСКИ ЭЛЕКТРОРЕМОНТНИ УЧАСТОК

КПСС XXIV съезда сийна 1971 шера хьалхарча квартале товарни продукци арахецара план съезд хьаелла ди тӀаккхоачаш кхоачашъе дош лу Грозненски электроремонтни участка болхлой, инженерно - технически болхлойи гӀулакхерча наьхен коллектива. Цу юкъа плана совгӀа 2000 сома наьха продукцена реализаци е, оасарле цхьа процент лакхъе, рационализаторски предложенеш балха юкъехьаьрех пайда ийбе, юртбоахама къахьегамхошта новкъостал де.

Пятилетка хьалхарча шера продукцена реализаци яра план 25 декабре кхоачашъе, лаьрхӀачул совгӀа 14 эзар сома наьха продукци йохка. Плана совгӀа пхи эзар сом пайда бе, 20 эзар киловатт-сахьат электроэнерги кхое. Юртбоахама организацешта дикка новкъостал де—100 киловатт кхачалца низ болча 250 электродвигателашта ремонт е.

МАШИННАЬКЪА ГРОЗНЕНСКИ ДИСТАНЦИ

Машиннаькъахой коллектива 1971 шера хьалхарча квартале капитальни балхаш дара план 20 марте кхоачашъе. Цу юкъа 12 распредложени балха юкъехьа. плана совгӀа 2 эзар сом пайда бе.

Керттера никъ, тӀаьш, искусственни сооружененш дикача кьал тӀа лоаттае, механизаци боарами балха оасарлен лакхъе. Балха тӀера а ца боакхи 25 март хьатӀакхачале 12 сага смежни професси Ӏомае.

НйслагӀча пятилетка капитальни балхаш дара задани 7 ноябре кхоачашъе, цу юкъа путевой зданешта капитальни ремонт е.

Цхьан шера 46 рационализаторски предложенеш балха юкъеяхьарех 10 эзар сом пайда бе. Наькъа дистанце керттера специальносташ 33 сага Ӏомае.

ТӀагӀертта производстве керда техника юкъеяхахьа, къахьегаш Ӏилман ларда тӀа вӀаштӀехьбаха, производства эффективность лакхъергйола организационно - технически мероприятеш чакхъяха. Производства культура лакхъяра къовсам лоаттабе.

ХЬИНАР АЙДЕННА

Лаьтан чӀоашкара дукхагӀа мехкадьтта баккхара шуй торнех бизза пайда а ийбеш дӀадаладаь керда шу «Малгобекнефть» мехкадьттеи гази йоаккхача управлене коллектива. Укх шера таханарча денга кхоачаш цо 40 эзар совгӀа тонн мехкадьтта даьккхад. КарагӀдаьинначох кхоачам а ца беш хьинаре къахьегаш хиларца белгалъяьнна я С. Тебоева, А. Албогачиеви керте латтача цхьоалагӀчеи кхоалагӀчеи районни инженерно - диспетчерски службай коллективаш.

Е. УГРЮМОВА,
«Малгобекнефть» НГДУ плановой отдела йоккхагӀйола экономист.

Хьалхара юхьиг дика я

Кердача пятилеткана вай республике 25 миллион тонн мехкадьтта даккхара лоаттабеча къовсаме дика доктд а лодиаш дика дӀадоладаь ер шу «Октябрьнефть» мехкадьттеи гази йоаккхача управлене коллектива. «Грознефть» объединене мехкадьтта управленешта юкъе массанел хьалхагӀа тӀехкхоачашъелай цо январь бетта хьалхарча кӀиран шоаси. ХӀанз управленена чуйоагӀача хьоь районни инженерно-диспетчерски служба коллективи юххьанца денз ритмично болх би. Къаьстта дика къахьегаш я 20 миллион тонн мехкадьтта доаккхача хина сийлен вахте лаьтта мастер А. Л. Ананьева керте латта бригада.

Ч. ЛЕВИН,
пенсионер.

КЪАХЬЕГАМА ВАХТЕ

Парте аргӀанарча XXIV-ча съезда сийна керда социалистически декхараш тӀаийцад А. Шериповаи цӀерагӀча Грозненски нефтемаслозавода технологашца. Уж толамца кхоачашдара социалистически яхье чимиэча дукхача установка коллективашка дог гӀоздаха толамаш доах укх шера. Царна юкъе хьалха латтачарех я В. Марков керте латтача АВТ-установка коллектива В. Прокофьева кулгалдеча Л-35 установка коллектива. Январа хьалхарча 7 ден задани 105 процент кхоачашьяй цар. Плана совгӀа арахийца мехкадьтта сийрда продукци эзараш сомий мах а я. Иштта дика къахье ма Девкин, Николечко керте латтача технологаша а.

В. ДОТМАРЗИЕВ.

РИТМИЧНО БУ БОЛХ

Къаьстта дика къахьег укх шера Новогрозненски мехкадьтта чакхдоахача завода технологаша. Январа хьалхарча денашка дена ритмично дӀаболабаьб цар шоай болх. Хьинаре къахьегарца белгалъяьннай А. А. Колесников керте латтача № 43-3 йола установка коллектива. Бетта задани 116 процент кхоачашдеш хьалхагӀа ю. Укх шера заданех совгӀа араяйца мехкадьтта продукци бӀаьна тоннаш я. Цул дукха тӀехьа ца бусаш хьинаре къахьегаш ба ил. Горбатенко, Дегтев, Чурсуков керте латтача установкай технологаш. Шоай къахьегама толамаш цар хетаду КПСС XXIV съезда.

Л. БАГРИНЦЕВА,
тхо штате йоаца корр.

ЕРРИГАЧА ТОРОНЕХ ПАЙДА ЭЦАРГБА

КПСС XXIV съезда кердача къахьегама толамашца накъабахара, шоай собране дийша а дийна кердача пятилетка хьалхарча 1971 шера лакха социалистически декхараш тӀаийцад «Грозненский шурий» совхоза къахьегамхоша.

План 17343 йолча 19 эзар тонн шат чуэца а йох паччахьалкхенга 4000 тонн йолаа а, планагӀа 3500 тонн йохка езача.

ХӀара гектара тӀара юкъера лаьрхӀача чуэца кӀа план 18,5 центнер йолча 20 центнерагех мукх — план 17 центнер йолча 18 центнерагех дӀакхоачаде.

Хьайбашта плана совгӀа 3400 тонн силос, 900 тонн йол Ӏалашъе.

БӀаь гектара тӀа дукхача шерашка тӀаьюла баьцаш а йийна хьайбашта культурни баьгӀечаш вӀаштӀехьъяха.

Хьакхарч кхабара хьаеш латта комплекс хьа а я эксплуатаце дӀале, из болх бе йолаелча паччахьалкхенга доха дула юкъера лаьрхӀача 1500 тоннага дӀаккхоачаде.

Шурий завод хьа а я эксплуатаце дӀаелла. ХӀаьта шига йоаккхаргйола шура бахача нахага йохкаргйолаш мел беча организацешца хӀатела.

Бӏь бутт кхаьча Ӏаьсий кхабара 1200 корта лаьрхӀа комплекс хьае йолае. ХӀаьта 400 корта лаьрхӀа йола цун хьалхара отделени 1971 шера эксплуатаце юкъейолае.

«Подогрев» яхача шурий - товарни ферме оттаеш латта кхиалексии механизаце установка я жнкха.

Совхоза къахьегамхошта лаьрхӀа 60 цӀа хьа а я эксплуатаце дӀалала.

«ГРОЗНЕНСКИЙ ШУРИЙ» СОВХОЗА 1971 ШЕРА ДОЛА СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ ДЕКХАРАШ

Центральни усадьбера нах беххача еррига квартирашка газ чуйилара болх чакхбаккха.

Совхозерча цхьан отделене 50 сага лаьрхӀа столовн хьае.

КхоалагӀча отделене 100 моттиг йола клуб хьалъаь яккха.

Центральни усадьбе 530 моттиг йола юкъера школа укх шера хьае йола а я хьатӀадоагӀача 1972 шера из я яккха а.

Кхо эзара цхьа бӀаьннея кӀезигагӀа хургдоацаш доахан дебаде, хӀара Ӏаттагара йоакхха шура юкъера лаьрхӀача 2350 килограмма дӀаккхоачае, план — 2300 килограмм йолча.

ПланагӀа 5640 тонн йохка езача паччахьалкхенга 6100 тонн шура йохка.

Къаденнача, шура лохьаьча доахана метта производства юкъедоаладара цхьа эзар къона доахан кхеде.

ПланагӀа 1600 тонн дохка дезача паччахьалкхенга 1780 тоннал кӀезигагӀа доацаш дулх дохка.

ХӀара котама тӀехьара 150 кӀезигагӀа доацаш фуац гуа а деш, паччахьалкхенга уж миллион еорхӀ бӀаьн дохка.

ХӀара устагӀанна тӀара 5,6 килограммал кӀезигагӀа доацаш тха ларга а паччахьалкхенга 70 тонн тха дохка а.

Лакха социалистически декхараш тӀаийцад «Грозненский шурий» совхоза къахьегамхоша КПСС XXIV съезд хьаеллача ден сийна а.

Иштта, еррига юртбоахама техника, инвентарь, сеналкаш, нохараш, манкаш, культиваторагш, сноповаш тоаь яха.

БӀаьсти дӀаюргйолча культурай фу дӀадуэча боаранга а 1—2 классага а дӀаккховчаде.

Укх шера чуэцаргболча хьувкъама кӀал 21 эзарнел кӀезигагӀа йоацаш органически удобренеш яхка.

Пхи эзар гектара тӀа гураьь дӀайийначча юртбоахама культурашта азотни удобренешца подкормка е.

ХӀарвер 3000 хьакхийна лаьрхӀа йола ши база, хьакхарч кхабара хьаеча комплекса котельни, цхьа довгъар кийчду шиа эксплуатаце дӀалаль.

Бож беттара еррига процессаш 100 процент механизировать я дань шиц сиенагӀа болх белта вӀаштӀехьдаккха.

Совхоза гараж, машинаш хица йилара площадка вӀаштӀехьъиккха.

КПСС XXIV съезда сийна скотни кампани дика вӀаштӀехьа а ыккха хӀара бӀаь жийна тӀехьа 105 Ӏаьхар кхебе.

Юртбоахама специалисташ кийчбеча курсашка совхоза къахьегамхоех кхо бӀаь саг Ӏомаве. Совхоза 50 саг къаьстта отделеней, бригадай кулгалхоша, специалисташа дешаргдолаш юртбоахама факультет а йолаш долакъа университет хьаелла.

ДОККХА БЕРКАТ ДАЬННАД

КПСС XXIV съезда сийна къахьегама вахте латтача Нохч-ГӀалгӀай химически завода болхлоша доаха толамаш къаьстта дика да. Пхе шера план хаман дукхха хьалха кхоачеш а чь, плана совгӀа арахийцай цар 2470 эзар сома наьха тайп - тайпара продукци. Дика чакхдаьккхав пятилетка тӀехкьяра шу а. Шера плана хаман хах ля хьалха кхоачашйо. планагӀа лаьрхӀачул совгӀа реализаци нь тайп - тайпара басараш, олиф, бахача наха культурно - бытови гӀулакхашта эшаш доза товараш, кхыйола продукци 130 эзар сома наьха я. 1965 шера реализаци яьчул 1,7-аза дукхагӀа хиннай сахк реализаци нь продукци.

ШоллагӀа хьаьхеннадаь уж къахьегама толамаш. Уж кьахийнаа хьаьхегам кхетамца вӀаштӀехьа а бьакца хьенар кхо па хеш болхлоша къахьегарех. шоай тоянех биззе цар пайда ийбарах. Пятилетка шерашка дукха балхаш йоь заводе хадача производственни процессашта механизаци автоматизаци еш. Из бахьан долаш къамахьа балха баха йиш йолаш мукъабаьхар дукха болхлой. Лакхьелар къахьегама оасарле. Завода стеклотарни цеха реконструкци йир. Цига оттайир кхыга довзадеш йола керда машинаш. Шера 10 миллион душа арахецна вӀаштӀехьдаийтар цу пиццо. Хьалха хиннача кхаь нупаларии автоматашца метта шеле керда этгайир шушаш хьаю «2 ЛАМ» яха машина. Цеха реконструкци яра хьалхаре аргӀа чакхьаьинначул тӀехьагӀа кхьечахеа балха наха йиш йолаш мукъаьлар 20 болхло, цу участкера къахьегама оасарле 33 процент лакхъелар. Из кердалар производствана юкъедоаладалехьа цхьан болхлочоа лаьрхӀача шера арахецаш хинна шушаш 56380 мара йоацача хӀанз цига хӀара болхлочо арахецир 78210 шуша я.

Соахк цеха шоллагӀча аргӀаца реконструкци йир заводе. Шу обжегови пешк дӀаоттаяра керда адана хьаайир, шушашта кепаеттаа шоллагӀйола керда машина оттайир, керда ши компрессор а оттаеш реконструкци яьй компрессорнеа. Мухьаш тӀадеттарех тӀера Ӏодахарех балхашта механизаци яьй. Цу еррига мероприятеша вӀаштӀехьдалийтар шера цхьан болхлочоа лаьрхӀа арахеца шуша 108,7 эзар дукхагӀа хилийта, къахьегама оасарле 29 процент лакхъе. Шера паччахьалкхенна хиннача пайда 48,9 эзар сом ба. хӀаьта кходе ахча 10,5 эзар сом да.

Уж мероприятеш чакхйоахача хьазза дакъа а доацаш хьинаре къахьегарах белгалдаьннаб ба наборщик Д. Дадагов, наладчик В. Ильин, сепараторщица А. Мовсарова, стекловар М. Врубдевская, кхы дукхахбараш я. Юкъера лаьрхӀача хӀара сменагӀа нормаш 130—140 процент кхоачашдо цар.

А. ТОМАСОВ.
Нохч - ГӀалгӀай химически завода директор.

ДЕНАЛ ДОЛА ПАРТИЙНИ ГРУППА

Пхиъ партийни группа чуйоеl1а тха чаьхха комбината партпрганизаце. Партийни собранешка тlайно решенеш кхочашъярах бога коммунистий бехктехкам лакхбеча партбюа доккха новкъостал ду цу группаша. Хlара коммуниста ши - шиъ производства участок я тlаьхьожаш. Царех денал долашагlьяр я Т. Залимханова группорг йола чаьлх йоттача цеха партгруппа. Пхе коммунистах латт из партгруппа. Доккхий а дог тlеэдехаш а да цар даьха толамаш. Коммунистий барт чlоагlа хилар да из. Шоай декхараш дика кхочашду коммунисташа Б. Ахматханова, Ш. Делипова, З. Рахманова, кхыбараша.

БархIагlна питилетка план хавал хьалха кхочашъяр доархlаме болх чакхбаьккхар партгруппа. Из хIанз дIахо беш я ба. Цеха группа шиъ декхараита юкъе керттера доархI отчетно - хоржанд собране баь соцам кхочашбар, производства эффективность лакхъяра лом.

КараIдьинавчох кхачам бап къахьегамхоша. КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК Письмо тlа къаьстта тlайла тlайохийт производства резервах пайда дикагlа эцаран экономе режим чlоагlъяран. Письмое дlалехарин дикагlа кхочашдинара це делараш пийнал къахьегамхоша. Цар тlайшача мероприятеша бедали материалаш кхоо торо лу. Технологически режим нийса делдарах, бедалах дlайодаа отходаш кlезигъярах, дlадахача шера 82 тонн бедал, 250 тонн доагор, 15 эзар киловатт-сахьат электроэнерги кхоьлъ. Ведита дьчча, 2,6 эзар сом кхоала. Къахьегама овсарле лакхъярах планови задани 104,5 процент кхочашъьяй. Партгрупп чlоагlа теркам тlайохийт врахецача продукце дикал таим ларда хилийтара я. Цу гlулакха лениа къахьегамхошта юкъе бокъхя кхеточа болх бу. Каст-каста балха моттигаш хуашарашца къовсам лоаттабу. Дlадахача шера бахьан лоацаш балха тlера бухвлар лагlиенах цул хьалхарча шерица нийслуча 60 процент.

Партийни группа ишта тераш тlайохийт шиъ мугlараш дикагlа болча къахьегамхоех шердара е. Укх деношка дикагlа бола комсомольцаш Арнетова Таня, Колесникова Вала парте хьажйаьб. Уж ба дикагlа бола производственникаш, хьинар дола общественникаш. Партгрупп чубоагlа берриа коммунисташ коммунистически къахьегама ударникаш ба.

Ерригача комбината общественни поxаре доархlаме дакъа лоац цеха коммунисташа. Белгалде доагlа царна юкъе цхьацкхьа е деша на вагlаш сагl ца хилар. Масала, Б. Ахматханова политинформатор я, кхачаи промышленноста техникуме деша яlа, новкъостий суде дакъа лоацаш йола А. Мамей юридическа институте дешаш я. Тайп-тайпарча дешара заведенешка дешаш ба общественникаш В. Рахманова, Л. Местовиченко, Е. Талалаева, кхыбараш.

Къаьстта шера йоаржалъй коммунисташа цеха болхлошта юкъе социалистически ях хlанз, КПСС XXIV съезда сийленца пакъадаха нийслуча хана. Цу деша хетаба бу партгрупп берриа организаторски кхетамех болх.

А. ТАРАНАНОВ,
Грознерча мlаьхка комбината партийни организаце секретара заместитель.

КЕРТТЕРДАР—ДЕШАРА ЧУЛОАЦАМ

Марксистско - ленински теори творческа lомаяр, вахаре из нийса чакхъяхар — иштта да хlанзарча хьадмпка бериагача коммуниста, парте боацарий шерарча актива хьалханка латта декхар.

Марксистско - ленински образоване система карара шу шиъ башхалонаш йолаш да. Вай парте XXIV-ча съезде кийчо ю шу да ер. Цул материалаш lомаяра чlоагlа уйла тlайохийтаргъя партийни комсомольски дешаре ерригача школашка, семинарски группашкея кружокашкея. Общественни производствана интенсификаци ярея цун эффективность лакхъярея, къахьегама овсарле дlахо йяра, lилма-технически прогресс сихъяра, доаллалрея планаш уиттарея методаш эргайоагаш тоаярa даькье саггота декхараш хьадамаша оттадаьа КПСС ЦК декабрьски (1969 шера) июльски (1970 шера) Пленумий решенешка хьежка цlец каштта тоалу коммунистийн парте боацарийн экономически образовани.

Карарча дешаре шера Нохч-Гlалгlайчу партийни дешара системе дешараш дlадахача дешара шерарчул дика духхагlа ба. Школашкея семинарски группашкея занитеш ешаба дуккха а духхагlа лакхера образовани а нахаца болх баь йоккха стаж а йолаш бола заараш пропагандисташ.

Дешара шерах дlабахача кхаьбетта къаьста тешал ду, дуккхача политически школашка, семинарашка, кружокашка занитеш дика вlаштlехьъаьхя, лакхача идейно - теоретически методически боврамe чакхъювлаш хилара. Иштта дела уж эттара хьалха Ленински, Заводской, Сунженски, Шаьла, кхыча районий партийни организацешка. Политшколашка дешара провесс нийса вlаштlехьъаьккхара доккха новкъостал ду пропагандистски кадраша.

Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода партийни организаце семинарски группе занитеш кхетамца вlаштlехьйоах пропагандиста Зинаида Назаровна Хачатурова. Опытни специалист, завода производственна отдела йоккхагlйола инженер йолча по чlоагlа дукха безам лелабу пропагандистски болх укх нийтта шера.

Урус - Мартана района «Красноармейски» совхозе вlашагlъеллача юхьанцарча политически школе деша багlараша лоархlаши сий деш ва цу школера пропагандист Иса Умарханджиевич Умарханджиев. Совхозе керттера экономист ва из. Хlаьта политически школе «Экономически знаней лардаш» яха курс хьех. Цун школе деша багlараша керттерча даькъе бригадираш, механизатораш, ворхl - бархl шера образовани йолаш бола кхаш леладераш ба. Дешабагlарий составага хьежжа хьех пропагандисто, хьалхагlе а вlаштlехьйоах цо материал хьехара методикея формеи. Мехка, республика, совхоза, деша багlараш балха болча отделене вахарера къаьстта масалаш а кхувлаш хьаела Иса Умарханджиевича экономически знаней лардий тема, лерраlа дага а доацаш вокх ар, гlанарча темана тlабут по деша багlараш, практически занитеш яра метод а лелаш, хlаьта по новкъостал ду пунна производства резерваш хьагучанхара парех пайда эцаран.

Сакъердамеи чулоацам дика болаши чакхъювл занитеш комсомольский кагирхойн политически дешар вlаштlехьдаккхар партийни комсомольски комитеташ чlоагlа уйла тlайохийтача Сунженски, Шаьла, Ленински, кхыча районий дуккхача комсомольски пропагандистий а. Цу районашка комсомольски кружокашка занитеш яра дуккхагlа йолча моттигашка дикагlа йоаа посещенешенчнай, коммунистех бола пропагандисташ хьожабьй, пронаганда технически средстваьхи гойтара пособеша пайда эц, литература методическа хьеха машея новкъостал ду пропагандисташтен деша багlараштен.

Цхьабакъда, хlанзарча хьалхашa, коммунизм хьалъяра кердача декхараша духхагlа дlадах коммунистийн парте боацарийн активен теоретически дешаргара. Дlадахараш теркадар — из эттара хьалха пропагандистий квалификаци айелга да. Марксизма-ленинизма революционни теоре кlоартта знанеш дикагlа lомае сэ царна, общественни вахара явленешна, практически опыта анализ е lомабе беза уш, халдниза аргайоахаш тоае эза пропагандистски балха стили методаши.

Из доархlамегlаьа декхар кхочашдеча керттера дакъа дала дезаш я политически дешара кабинеташ. Дуккхьа цу гlулакха тlаберзабаь лелабу шоай болх Заводской, Октябрьски, Грозненски районий политически дешара кабинеташа, дуккхача промышленни предприятей, гlишлоний, колхозий, совхозий партийна комитеташа. Парте Заводской райкома кабинете, масала, массаза а йораьоагlа эшаш йола материалаш, грамзаписей набораш, диафильмаш, политшколайн семинарийн кулгалхоштен цига дешабагlараштен долча новкъостала газеташ тlарчея журналаш тlарчея статьяй картотека лелаю.

Коммунизм хьалъяра практически декхарашцара марксистско-ленински теоре яйха бувзам дог тешадеш къаьсташ хьабелларгболча, тайп-тайпарча общественни вахаре партийни полишешкара мах бе пропагандистага йиш хургйолча тайпара занитеш вlаштlехьъяха lомабе гlерт Заводской районе политически дешара система ерригаи чlевьий кулгалхой. Парте райкома кабинете болх беш я 12 сагах латта методически кабинет. Методсовета членаш хан-ханнаха занитешка ух, пропагандистий балха тlара керден маьлен мел дар меттел, кхоачамбоацараш а теркалду цар. Цул тlехьагlа из долла хlама мадарра къоастаду школайн семинарийн дикагlбоача кулгалдеш опыт ерригача пропагандистски кадраша lомреш, вlашаlгlохаш йолча бетта цхьаза кулча семинарашка. Цу хана керттера уйла тlайохийт занитеш нийсии чулоацам болаш хилийтарал уж чакхъяхара методика дешаитеи.

Халахете а, политически дешара кабинеташ хlанз а дукха я пропагандистий боах кlоартта теркал ца беш, массазаеи хьалкъал долел парте хьелаш телераш а бокъоне йола дешарметодически центраш а хила дlа ца отташ. Керттерча дакъе пуша кхетаде дешаш да дуккхача политшколай семинарски группай балха тlе доккхий кхоачамбоацараш хилар. Цига деша укараш йiазига кул, тоаш тlастагча юкъе лертlа дакъа лоацаш бац. Занитешка дуккхагlча хапа къамельаш деш тул хьалхагlе а белгадара хьтараш дlакхьыча бола новкъостий. Из бахьан долаш марксистско - ленински теори lомаяраца творчески безам дlабоаь дешабагlарий, хlама бе башха из хетаяш йола уйлея формализма а вешлашка чlоагlлураш.

Занитеш тlехьйоахаш моттигаш хиннай «Старгрознефть» НПУ орса, ТЭЦ-1 автокомбината, кхыча партийни организацей политшколашкея семинарашкея. Хlаьта цхьайолча, масала, маькка завода, механизаце управлене, СМУ-8, парикмахерски боахамa партийни организацей школашкея семинарашкея юкъ-юкъе дlалла хина а цо занитеш дешархой кlезига бахкар, пропагандисташ занитешта во кийчбалар бахьан долаш а кхыча бахьнашта а. Каст-каста нийсау цхьаболча пропагандисташа лохча методически идейно-теоретически боарамe занитеш еш а, материал лоастам боацаш хьалхашка кхухьаш а, доархlамегlа йола проблемаш во йоашхаш, юкъ-юкъера теоретически дешаш тlегlоьтлаpe дуваш, занитеш яра дикагlйола формаш ца кхетоеш.

Политически дешара системе юкъмоттигера фигура я пропагандист. Пропагандисташна баш бола болх, семинараш яр знанеш-гонзали лакхъю дика школа а хиина дlаоттаргйолча тайпара вlаштlехьбаккха беза партийни организацешa, политически дешара кабинеташа. ШерагIа юкъгахувлаза яргыш дешара дикагlа йола формаш—собеседованеш, теоретически lилма-практически конференцеш, дикагlа йола опыт lомаелга. Цу доллача хlамаша пропагандиста новкъостал дергда занитеш дикагlа вlаштlехьъяхара, дешабагlарий политически занитешта безам духхагlа тlабоаийтара, цу нийттара уйлае lачара.

Марксизм - ленинизм творчески караерзае lомабар, цун положенеш вахара кхетаедеи вахара нийса юкъекхуьйлагеи вlаштlехьдеш — партийни пропагандиста доккха декхар.

Э. АХМАТУКАЕВ,
КПСС Нохч - Гlалгlай обкома политически просвещени цlен консультант.

Дlадахача шера дика къахийнай Сунженски района Орджоникидзе цlерагlча колхозе хьайбаш лелдераша. Сунженски МСУ коллективо цу колхоза хьалдиъд шиъ бlаь боаьна лаьхкiа кхий.

СУРТА ТlА: [illegible] кхий.

С. Хаиков сурт.

МАЛХИ БАРЗКЪАШИ

Малагlа барзкъаш хиле деза берий, дешархой, спортсмений, тlемахой? Цу хаттарашта жоп лах СССР медицински lилмай Академе А. Сусина цlерагlча юкъарча коммунальни гlацена lилма - тохкама института сотрудникаше.

lилмахоша деча тохкамаша новкъостал ду хlамаш тегача промышленноста lилма - тохкама института шера тайп - тайпарча сезонегlа, тайп - тайпарча климатически зонашка дувхо барзкъаш хьаде, организмо йоахал нийттахьа лоаттаергйолa, дегlен тонахьарча тlуналеи хувзам нийса хилдар lалашдергдоле, фо - тlунал пакхъювлалу, гигроскопичи барзкъаш хьаде.

Сага дегlадара йоахал масхе а хац цхьатарра хила эза, ишта аьлча, организмо йоае еза шийга дlаккоачар масса йоахал. Хlаьта цунга из кхоачамхилла дукха а кхоач. Эттара чlоагlагlа «сатийсача режимагlа» — вай еча хана дукха хlама па эцаш 70 — 80 йоккха калори хьахул сахьта. Физически болх беча хана — 200 калорега кхоачаш.

Къилбаседехьа, къулбехьа, юкъерча йолосашна йоахала баланс цхьатара ец. Из хувцалу шера сезоната хьежжа а. Масала, йlайкача хана маьлха дlашарий lотккьамагlа цlена лиий лела пхьаьнаш шерлу, цул йоахал лакхлу, организмо шийлача ханачул дуккхагlа йоахал йоаю.

Аьхки малагlча кlадах даь барзкъаш дувхадича пайданагlа дола? Маьлха энерги шоаьта «чуюарел» дараш дола е, вешта, из юхеттарех, дlа-са йоахаерх дараш дола? Цхьарчоа хеталу тlеххьарчарех дараш да аьле. Цхьабакъда, из иштта дац. Маьлха зlанараш чакхъювл кlадай хьоесашта юкъерча йоккъопка гlолла. Масала, штапельни боаьлеш даьча чортачея кlадеца 30 — 35 процентага кхоачаш чакхъовлийт ультрафиолетови радиаци, лелачари боаьбе кхьатачари 6—8 процент мара чакх ца кхийтача моттиге.

Бера хана деша вийев ховк да lаьржа барзкъа дувхаш хилча аьхки йlайха хулга, хlана аьлча, lаьржачо дукха маьлха зlанараш чуйоъ. Цудухьа йlайхача хана сийрда барзкъаш дувхалолга гlойленагlа лерхl массин а. lай бедедарии дувхадар хет гlойлснагlа. Цхьабакъда, опыташа хьаьвехад сийрдача бесашна лерттlа нийсдеш дийхача lаьржача бесар. чо а йоахалех «кlалхарбахар» йиш йолаш хилар. Масала, кагахьа сание малх чухьежача цlагlа аьхки корашта хьалхашка пйолка занавескаш (аркъе — сийрда бос барешк чухнахьа lаьржа бос барши) оаеж е маьлха зlанараш тешшие lаьржача занавескашка совцаргьа, хlаьта цlагlа садийха а хургьяц.

Аьхки сое йlайха а йоапаш, ультрафиолетови зlанараш сага кхоачам балла йоацча гlаьххьара климат йолча — сигал бесара, кlай, сийна, баьццаро, [illegible] бесаш дола барзкъаш дувхадар пайдане да.

Йlайха климат йолча аьттув болаш да дена гага: lажагlа, цlе бесса, кlай, моажа дар.

Хlаьта синтетически хьоасаша организмана влиян миштта ю? Царех нича хlамаша фо вlалла а лоадама чакхдалийтац. Аьхки «синтетически» барзкъаш дувхаш хилча йlайха хул. lай шийла хул. Цудухье гигиенисташа могаду уж бlаьстап юххьея гуйран юххьея мара ца дувхаделга, тlаккха а анаш довцча нaха мара ца дувхаделга.

Ирэн ГРАНДКОВСКАЯ. (АПН).

ДУВЦАР—СОВЕТИЙ ЛОАРХlАМ ЛАКХБАР

Самарийвакъ, 7 - ча январе Шаьла района юртий Советий исполкомий председателий совещани хилар.

«Къахьегамхой депутатий юртийн посёлкайн Советий болх тоабарах КПСС ЦК баь соцам кхоачашбарахи КПСС XXIV съезда сийленца пакъадахара юрта Советашта хьалхашка латтача декхарехи» доклад йир КПСС Шаьла райкома секретара Б. Д. Абаева.

Прениешка къамаьл дир Москве юртийн посёлкайн Советий исполкомий председателий Ерригсоюзни совещание дакъа лоацаш хенача Шаьларча юртсовета исполкома председателя В. Юнусова, XX партсъезда колхоза председателя А. Вахидова, «Шалинский» совхоза парткома секретара И. Шахгиреева, Ленина цlерагlча колхоза председателя Р. Асхабоова, иштта кхычар а.

Дlахо йодача хана юрта Советий боах кхь а тоабара, КПСС XXIV съезда сийленца пакъадахара юрта Советашта хьалхашка латта декхараш белгалдеш бола соцам тlаийцар совещане.

С. МУСЛУЕВ.

Нохч-Гlалгlай АССР халкъа тlахьожама комитете

БЕХКТОКХАМЕ ОЗА БОКЪО ЙОАЦАШ ЛАЬТТАШ ДlАЛУВЦАРАШ

[illegible] тlахьожама комитето Урус - Мартана района совхозашка тохкам баьча гучадаьннад, лаьттаи законодательства Лардаш дика кхочашъеш ца хилар.

Урус - Мартана района совхозий юрта боахама управлене кулгалхошен специалисташен бокъонца уйла яц пайда ца эцаш дада лаьтташ юртбоахама производствана юкъеолара, къовсам кlезига лоаттабу лаьттаи бокъо йоацаш дlалувцаршен лаьттах пайда эцара бокъонаш теллаерашея, могийт севооборотаи карарзачара кхоачамбоацараши хий дехача лаьттаех пайда во эцара.

Дlадахача дяь шера района бlарча хьанйцача юртбоахама производствана юкъеэлаш ушал йолчея тlо болчея лаьттай цхьаккха гектар. Цул совгlа, дуккхача шерашка тlаьмна латта гаьнаш, даьгlенаш, кlотаргаш тlайола лаьттаи цу юкъа 590 гектар вlелиоденнадоллашехьа а, оаха лаьттаи 276 гектар шера дукхагlа хиннадац.

Къаьст - къаьстача бахача нахаболча цlенош хьаддара а хlаьта ишта пачхаьллкхен организацей складаши конторашн хьалъяра а общественни лаьтташ тел, юрташка «дa йоацаш» дада яхаш дола, ча лаьттай 72 гектари совнагlа йолча приусадебни участкай 270 гектаре шоаткара дlа а хийла пайда эцаш лелаешшехьа а.

Пlаьххача хана пайда эцара пачхаьлкхен организацешта дlаденна хина совхоза лаьтташ (РСУ—2 гектар, АТП—4,5 гектар) лаьрхlача тlулакхашта цар пайде ца эцаш аха совхозашка дlа на лувш дада дукха ха я.

Лаьттах пайда эцара законодательство толка а шь. «Грозэнерго» Управлене Малхбузехьарча электросетий монтажникий бригада, лаьттан даьшка хоаттамболам боацаш электролине опораш lоjоагlа яьна «Горец» яхача совхоза «Урус - Мартан — Тангичу «участкера цхьа гектар совгlа оаха лаьтта дlалаьцад, цул совгlа хlиаз а дlа ца йоахаш латт къаьнача электролине опораш, кlаьта из бахьан долаш цигара лаьтта юртбоахама культураш дlаера яха йиш йоацаш я совхоз.

«Горец» яхача, Мичурина цlерагlча, «Гехинский» совхозашка сьаларашта лаьрхlа бокъаенна пайдана йоаа дипломараш тlайолаш пхишу совгlа хана пайда ца эцаш дада 60 совгlа гектар лаьттаи, оасар а доаржадеш. Иттали гектараш бизза пайда ца эцаш дада лаьттаи цу совхозашка а районерча кхыча совхозашка а чо ергlаша, яриая тlадолхача кхьаьлаша, яхана йола бlоагlашта цхьаь эгlача гаьнаштен гокахьенаш, хьайбаш лоладеча фермаша юхерча, магистральни каналий йистаща, кхалажашна дlалийна.

1966 — 66 шерашка совхозаша хьаьеновлавьна, пачхаьлакхено 36,4 эзар сом дlадахийтача севооборотех бизза пайда эцац. Дlадаха шу чакхдоалаш хиннача 21 севооборотах карерзавар 14, е 65 процент мара яц. Севооборота чудоагlа кхаш къоастадеш ъьуи овсаи дlадогlа доладаьлац. Кхашкара тlайнаи къоастадеш агlа нуадам дlайоахаи а моттигаш хул.

Кхочам боаш ца дезе дол лаьттаи беркат соцдамахара. Цхьаьна а шера кхочашьяц кхашка органически минеральни удобренеш тессара план. Бизза пайда ца хий декача лаьттаех, Районера хий декча лаьттаи дlадахача дяь шера [illegible] гектар, е 17 процент кlезигденна. Боахама чухьара хий дешa сетъ тесса йата а, ремонт сеа ец. Шийн хан хаяхьа доацаш вон деза хий. 1970 шера 8,3 эзар гектара тlа дала дезаш хинна массе тайпара хий 3,3 эзар гектара тlа мара даланаш. Моттигера хьалаш теркал а деш хий дехара режим оттаьнац дуккхача боахамашка.

Хий дехача лаьттанкара агротехникея юртбоахама культурай хьунакьами хий ца дехача лаьттанкарча агротехникали хьунакьмали эргаш дац.

Совхозий лаьттанка мелиоративни балхаш чакхдоахача цlенхаитта кхочамбоацараш долаш моттигаш я. Масала, «Ресводремстрой» треста ПМК-ас (начальник нов. Султыгов) «Горец» яхача совхозе 319 гектар долча кхашна аь капитальни планировкея даьха хий уха каналаши проекта тlа лаьрхlача тайпара доацаши брак долеши да. Цу бахьанагlа шиъ хенанаьх лаьттах тlоадал чуйолийтаи хий дlалаьа вlаштlехьдаьинадац совхоза, гуразьа дув ялатаи дlаае хьесиний из.

«Чечингушводстрой» Управлене ПМК-6 (начальник нов. Янов) 1969 шера сентябре «дика» а лоархlаш эксплуатаце дlаделла «Гойтинский» совхоза 380 гектар долча лаьттаьна капитальни планировка яра балхаш. Нохч - Гlалгlай АССР мелиораци хин боахамеи министерства ПМК-6 24,8 эзар сом делнад уж балхаш дарах, республика юрта боахама министерствага доам баьб уж лаьттаьш хий дехараша дlалоархlалда аьнна. Цхьабакъда, уж лаьттаьш хlанзалца къа практически хий делкаш дац, хlана аьлча дарий хьатlайоалаьнц массаза хий ухаргдола сангарaш. Уж йоахилей кхьметтея проекта тlа а лаьрхlадац. Капитальни планировка яра балхаш во дахl. № 2 йолча 217 гектар кхай пхелагlча дьяька тlа хьаьна тlоа битабац, тlан аlенеи моттигаш а. Районии юрта боахама Управлене керттерча агронома нов. Матюшинас, «Гойтинский» совхоза директора нов. Катерманова, мелиораци хий боахамеи министра заместителя хенача нов. Хаматханова, Пачхьалкхея комиссе членаш шоаш болеш, капитальни планировка ец кхочашдаь балхаш хьатlаййнад бокъонца уж дика кхочашдар дий а ца хьожаш.

Уж бахьана кхочамбоацараш нийсденнад Урус - Мартана района юрта боахама Управлене (нов. Паршоева), лаьттах пайда эцара дошашка хьожача пачхьалкхеи инспектораша. Алексински Иваченкоса «ССР Союзен союзни» республикай лаьттаи законодательства Лардаш» кхочашъяра тlахьожаи во лаьттаьш, лаьттах пайда эцарашa [illegible] кхоаьш тешаераште, общественни лаьттан доах доаш делаш ча совхозий кулгалхоштен специалистаьтен цlенхаштэ [illegible] бар бахьан долаш.

Халкъа тlахьожама [illegible] совхозий кулгалхой (нн. Яхаев, Катерманов, Магомаев, Кучеренко, Дрененний (Урус-Мартана района юрта боахама Управлене кулгалхойн (нн. Паршоев, Магомаева) декхарийла баьб гучаьдаьц кхочамбоацараш дlадаха, «ССР Союзен союзни республикай лаьттая законодательства Лардаш» ца яра кхочашъенна [illegible] мецшерона мероприятеш кийча я чакхъяха а, хий дехача лаьттах пайда дикагlа эцара, севооборотаи сицагlа карерзанара, пайда ца эцаш дада лаьттаи производствена юкъедоалалара, ерригача юртбоахами культурий хьунакьам лакхбараш уж дуккхагlа хлераи къаьстта уйла тlеоттайта.

ИТОГАШИ ПЛАНАШИ

Шу чакхдоалаш массаза а белам хул хьабенача наькъага юкехьажа а карагlдиьнарий итогаш е а. Къаьстта хоза хет хьийга къа эехьа ца дайнилга хайча, хьокхамаш лакха хилча. Хlаьта тха совхоза йоккхача, барттайнача коллективо дlадахача юбилейни шера даьха толамаш хоалуш да. Иштта пачхаьлкхенга юртбоахама продукци йоккара план 102 процент кхочашъйир боахамо. Планах йоккха езаш хиннар цхьа миллиони 869 эзари хиннача екхар цхьа миллиони 941 эзари сома маьха я.

Лакха хьокхамаш дахьий юрта боахама тайп-тайпарча отраслешка. Иштта планагlа чуда лаьрхlа хиннараш 1890 хиннача, 2769 тонн бахьцдевраш чудера кхаш лелаёраша. Хlаьта из продукци пачхаьлкхенга йоккара план 148 процент кхочашйир. Планагlа лаьрхlачул совгlа 277 тонн совгlа сом бежкаш пачхаьлкхенга.

Кlезига моттиг дlалацац совхоза кхашка ялата лаьрхlа кхесча культураша. Лакха ба цу культурай хьунакъам. Иштта дlадахача пятилетка тlеххьарча шера хlара гектара тlара юкъерa лаьрхlача 29 центнер гураьх дув кlа чудера кхаш леладераша. Хlаьта пачхаьлкхенга ялт доккара план 174 процент кхочашйир боахамо. Пачхаьлкхен пунктанка дlаеннай 1174 тонн коксаш. Лоаца аьлча дlадахача юбилейни шера планал совгlа 1652 тонн тайп-тайпара юртбоахама культураш ехкар совхоза къахьегамхоша пачхаьлкхенга. Цул совгlа белгалдаккха доагlа совхозо яьккхача юртбоахама продукцега дlадахар планал духха лохагlа долга. Цу тайпара, дlадахача юбилейни шера 500 эзар сома цlена пайда хилар совхоза.

Юртбоахама продукци яккхарал совгlа тхоай боахама чакхйоах оаха из. Дlадахача шера тхоай бедалагlа цхьа эзари кхо бlаьь тоннал совгlа сомий сокаши чхьагlара материалаши кийчйир боахаме. Хlаьта из продукци пачхаьлкхенга йоккара план 104 процент кхочашйир.

Во дац хьокхамаш пятилетка ерригa хьайнача а. Юртбоахама керттера продукци яккхарея из пачхаьлкхенга йоккарея пятилетка план 102 процент кхочашъьай боахамо. Хlаьта пайда баккхара план 171 процент кхочашъьай. Планал совгlа баь пайда 522 эзар сом ба. Ткъаьи иаl процент лаккхенний пятилетка шерашка къахьегама овсарле.

Къахьегамхоша доала толам дуккхача даькъе партийно-политически, агитационно - массови болх вlаштlехьбаккхарца дувзаденна да. Хlаьта тха боахама вахаре къаьстта доккха дакъа лоацараш, балха тlа эттара лакхагlа къахьегама толамаш доахараш, социалистически яхье хьалха латтараш коммунисташ ба. Хьокхаме къахьег сомий бешанаш лелаеча бригада кулгалхочо коммуниста Аддастов Даудa, шофера Чигарбиев Николая, комбайнера Магомадов Саlиманa, аьшка-пхьара Джарпагалиев Зайндин, кхычар. Бригадай я шоай а социалистически декхараш тlеххоачашдьараш ба уж. Хlаьта тха боахама 24 саго шоай къахьегамца «Коммунистически къахьегама ударник» яха сийлахь цlе лелае бокъо яьккхай.

Коммунисташ боахаме йоаллагlча балха хьалха болга хьаьдокха цхьа масал доаладергда аз. Дlадахача шера дар аз. Юртбоахама культураш йокъаеш, йоагаеш дуккхача деношка йоахал лаьттачул тlехьагlо вlаьлха долаш доладелар. Баьпара горошек чуэна езаш ха яр аз. Хlаьта догlаш доладелча торо хилазар механически хьакае горошек чуза. Боаш латтар цу культура хьункъам. Цу хана боахама оарцагlбаьхар коммунисташ. Поачая йолланехьа на соцабеш болх беш дизбача кlирагlа хьахьийта ца бойташ кlоллаpбаьхкар цар горошка хьункъам. Цу тlулакхо 50 эзар сома пайда бар боахама.

Хlанз укх вердача шера хургйолча КПСС XXIV съезда сийле лакха социалистически декхараш тlаьйцад совхоза къахьегамхоша. Иштта план 20 центнер йолча хlара гектара тlара 27 центнер гураь дув ялат чуда лаьрхlад. Хlаьта кхаш 100 йолча хlара гектара тlара 200 центнер помидораш, кхаш 120 йолча — 125 центнер нарсаш, кхаш 100 йолча—110 центнер хох чубахьарга. Цу тайпара пlакли лаьрхlачу дика тlех чубахьарга lажаш, кхораш, гlамгlаш, хьамаш, боакаш, кхыбола сом.

Тlайца декхараш толамца кхочашдара ниэ кхо из беш къахьеташ ба хlанз совхоза болхлой. Иштта лаба аха деза лаьтта аьха давнад, бlаьсте юв ерригa культураш дlаелла да аз. Хlанз цу кхашка хlара гектара тlа, юкъера лаьрхlача 12 тонн йолаш органически удобренеш йохкаш ба совхоза механизатораш. Хlанзле ша бlаь тонн гарта удобренеш екхай цар.

Шерагара шерага дуккхагlа теркo ю тха боахаме хий дулаа лаьта шердара. Из я юртбоахама культурай хьунакъам лакхбара доархlаме резерв. Поккха планаш я тха из боах чакхбаккхара кердача пятилетка хьалхарча шера белгалъьха. Иштта 500 гектара тlа хий дилла йиш хулийтаргйола насосни станци яра проектни документаци оттаьй тха заказагlа. Хlаьта укх шера хьаьь як кха лаьрхlад из станци.

Дикагlа йолча агротехническа хавалка а лакха болдаш йола фу тоссаш а дlайийнад гураьх дув дерригa ялат. Сом лув йолча 534 гектар бешанашка минеральни удобренеш а йохкаш чудолийташ хий диллад. Компий плантацешка ду балхаш яхар, лаьттан кlай йохкар, кхыдар, — оптимально дикагlа йоача хенанка чакхдаьлад.

Дикха къахьегамах хьокхамаш доах хlаьз ерригбоахама техника тоеш боахача механизатораша а. Дlадахача шера IV-ча квартала техникана ремонт яра план 120 процент кхочашаа я аь КПСС XXIV съезд хьежаргйолча дийнахь укх шера пlанагlа тоео эзаш йола ерригa техника тоаяь яккха социалистически декхар тlаийцар цар.

Уж а кхыдола а балхаш шоай хенахьа дикал лакха а йолаш чакхдоахаи хиаро бокъолу тхона, дlадахача шерашц нийсдича укх шера чуэваргбола юртбоахама культурай хьункъам дукха лакхагlа хургба аьна аз.

А. ХАРИКОВ,
Ачхой - Мартана района «Новосельский» совхоза директор.

КУРСКИ ОБЛАСТЬ. КПСС XXIV-ча съезда сийле яхе а хиина, Михайловски аьшкарудин комбината коллективо хенал хьалха кхочашъьяй пхе шера задани. Мехкарча металлургашта планал совгlа 410.830 тонн курски руда дахьийтад горнякаша.

Планал совгlа руда даккхара темпаш оис а ец, корнякаша хlара денна 20 эзар тоннагlа кхочаьна руда доах.

СУРТА ТlА: Михайловски рудникерча экскаватора дикагlа болча машинистах иаl коммунист Петр Сергеевич Шитови (аьрдехьа) Михайловски рудника начальник Виктор Васильевич Васин.

О. Сизова сурт. ТАСС фотохроника.

Новолипецки металлургически заводе белгальчия хадал 9 бутт хьалхагIа карлерзаяй Iалышате йоккхачу шера оаса болча «2000» яхача стана хьалхарча ерсIан проектни мощность. ДIадахачу шера ениай но йний хьалхара продукци. Стана тIе я прокат йола боккха инз болча газоин магистрални турбаш кийчъярга, автомобильнин тракторнин промышленноста эшарешка. Завода ерригача коллективаца цхьана беха ма боагIа КПСС XXIV съезда никъаббахара яхь е лоттеш, прокатчикаша планал совгIа продукци тел.

СУРТА ТIЕ: прокатни цеха хьалха латта оператор коммунист А. В. Кривоpуcков.

Б. КЛИПИННИЦЕРЕН, В. КОЖЕВНИКОВЕН сурт. ТАСС фотохроника.

ПЛАНАЛ СОВГIА

Сунженски кооператораш дика доархIийбий Ленински юбилея сийна шоаш тIаийцача социалистически деххарех. Пхе шера план ерригa райпо хьанийнача соахк 20-ча декабре 104 процента кхоачашъяй цар. Пятилетка шерашдa дика дегIаленад яхаге товараш доахкара гIулакх. Масала, пятилетка хьалхарча шера товарооборота план 9145 эзар сом хиннадале, пятилетка тIехьарча шера план 13600 эзар сом да. Къаьст-къаьсте товараш доахкара боарам 1965—1970 шерашка дика дегIабенаб. 1965 шеречул 127,2 эзар сойа дукхагIа ежай укх шера колбасин наделеш, машидаьгIа — 70 эзар соме дукхагIа, шурей шурей продукташи — 130,4 сома, иштта дукхагIа ежай бешадарий консерваш, кондитерски товараш, кIувсаш, радиотовараш хIаьта цхьадоле товараш, масала, баракъаш дутта машинаш, укх тIехьарча шин шера шоана — кхоза кIеззигагIа ехай. Уж кIеззигагIа йоахкара бахьан машинаш тикашка ца хилар да. Цул бахьан районе балхача дукхагIболча наха уж машинаш хьалхарча шерашка Iалашъяь хилар ва. Цхьайолча предприятеша шоай пхе шера плананш хаьал дукхадa кхоачадагIа кхоачашдъяй. Масала, райзаготконтора бодхлоша шоай пятилетка укх шера пхьоалагIча февраль кхоачеш я яь, 20-ча декабре планал совгIа 3238 соме махка юртбоахама продукташ кийчъяй. ХIаьта махкх ега заводa коллектив Ленински юбилеи деношка кхоачашъяй шоай пятилетка.

Уж толамаш доахаче хьанаре дахъа хьалхад райпо барритача болхлоша. ПятилеткагIа дика лаккхъенай балха культура.

КПСС эрсIанагIа XXIV-ча съезда сийленда накъаббахара хьахьегаш ба Сунженски кооператораш кердача шера хьалхарча деношка.

Т. САИТОВ.

НИЙСАЧА НОВКЪА

«Искусство... Вай Iамад из дош дукхагIдолча дахъе литературана, живописаца, кхача творчествaца дувза. Бакъда, сона хетаргахь, цул чулоацамгa дуллача из дош кхы а чIоагIагIа дувзаденна да барзкъаш тегарий балхаца. Iалама къахкелой эттаре дезаегIа, хозагIа доза хIама ен ва. ХIаьта хоза, сагата товргаола барзкъа хьаде, сага сибат дакхха хар, пурна эстетически доIан бер — из сийй искусство. Сога хаьттача, цунах а иштта ала деза.

Цу тайпара барзкъа де хоаш болх говзанчаш Грозне болаш ба. Городе а юртайка а бахача хоае дахь барзкъа дувхаде Iехарвшта хинa бовзаш ба Грозненски «Индпошива» фабрика мастераш - закройщикаш. Са дувца безам ба царех цхьанне къахьегама ганкъах, говзалах.

...Колоджиная Таисия Ивановна йоазонехка сона дукхахча хезадаp цо барзкъе дикь ду яхаш. Цудухьа фабрика кулгалхоша цун балхах лаьнa хеттараш дена деааш мукъаваьлар со. кIано аьлча эттара дикагIа из йовзаршo заказчикаш ба. Моздй ЦIаеIа ккалнаьха барзкъаш деча цехе эттара хьалха Таисия Иванована сайна бIаргаяйча, пхьарчов вемаьлар со. Сона хьалхашка лаьттар юкъерча дегIера, елченно, безаме кхона кхелIат яр. «Ерьм берашка сат ма йий аьна хетадургa из бIаргаяйча моллагIчов в. Таисия Ивановний тIахь шийтта шу мара дахняссие а барзкъаш деча цо болх бу ер вурийтталагIа шу,да.

ЗIамига йолаш дена маха бакхкера тIара кийнай Тая. Школе деша яIаача хана а бераша «портниха» аьна цIи тиллaер цунах. Школе дIамаш тегарий кружок яр. Цхьа заняти дIаяхийтанар Таяс шига ца йолаш. Цунна из гIулакх дукхадезилга а школо ваккхьаьхалга барзкъаш тегача болх бе безам болаш цI йолга в хоара дьеархоншта. Иштта дIаладахо массех шу. Таисия 1953 шера етт алесе ьвкха ьлар. ВЛКСМ Старопромысловски райкомо чогачрах шу шера барзкъаш тегача балха дIаийцар из. Керда бохлав хьанцарах дехне бовланар ателье кулгалхой. Шийн хахарча чекхераша из хозча тайпара маха баккхо хоаш яр Таисия Залха йолача хана я. хIаьта ателера лакха говзал йола барзкъаш дераш цен а бехаш. сиха дIеззар цо шийна дIаэцар а. Iомалуш яккха ела ка ккха шу дар. бакъда. Таисес ялх бетта Iомайла мастера говзал. Сега искъостал доизаш болх бе йолаелар къона мастер. Вартъкъаш доахараш чIоагIа раьза хулар Таисес йоаккхача маьаа, цудухьа ше - ше даьккха барзкъа цунга тегийта лоаш хулар уж. Иштта дIадехар шин шу. Шийна дукхача хана тана безабенначи бала говзал еIехь - тIехье лакхоpа йоIо.

Республика дикагIа йола мастер а лоьрхIа Ростове мастер-закройщика говзал Iомае яхийтар Таисия Ивановна 1965 шера. Цу хаиналка барзкъа тегаш мара, барзкъа доаккхаш болх бехьбаиар ио. Цудухьа ше курсашка йоахийт дьиха хезача боккхаь кхаь хилар цунна.

..Шера барзкъаш доахарий говзал Iомаеш Ростове хилар Таисия Ивановна. Цигара цIаена барзкъаш деча фабрике закройщик болаш къахьега йолаелар из. Хьалха барзкъаш тегаш даьхараш сайна дика хьоигхамаш даха йоал из барзкъаш доахача а. Iехь - тIехьа дукхагIа хул кунга барзкъа даккхийта лоаш бола клиенташ. Таисия Ивановнана нарагIдаьиначa дикача гIулакхий бизза иих а беш, ыай республикерча барзкъаш дерашта юкъе эттара хьалха — Къахьегама ЦIеча Байракх ордин доза совгIат лу цунна цу шерашка.

1968 шера керда хьадийлача моздй ЦIагIа кхалнаьха барзкъаш деча цехе закройщикалле хьожаш Таисия Ивановна. Цу хана дехь шига болх беш я из. Цу бригаде 16 саг ва барзкъаш тегаш, кхача пехашка бархI-бархI мара доацача. Атта дац налахча наха цахадаш бе болх хилийта, бакъда, цунна болх бона Альбертон Таисия Ивановнаса миннута юкьагIа битад цар болх. ХIамаш тегараш из кхоабу, царна даьккха барзкъа худийт цар. Таисия Иваноанас накъа барзкъа даь хьалсаг дукхача шерашка пул клиент йолаш дIайода. «Индпошива» фабрика нагъе маре бостам ца бозккхаш барзкъа даккха эттара хьалха Iемарех цаI я Колоджиная Таисия Ивановна. Цу кердача методал доккха беркат дьаннад производствона а заказчикашта а. хIана аьлча цу шиина а оагIон оIашт Iехьдовл из балхан долаш дукхха ха кхое. Ший говзал дог раьза а долаш кхычарна дIаIомаю цо. Иштта цо барзкъа даккхо Iомаяь массехболхло я «Индпошива» фабрика болх беш.

Колоджиная Муселанн бригада массехк шера социалистически яхь ледаю Араваловен Шипулинайн бригадаца. ХIара итт дa, бутт, квартал, шу массаза доал балха итогаш ю цар. Цу яхье хьалхара моттиг дIа ца тепаш хьайоагIа Таисия Ивановнай бригада. «Индпошива» фабрика коллективана юкъе хаиал къаьда пятилетка кхоачашъьяьрех цаI я из бригада.

Т. ХАШАГУЛЬГОВ.

ШОАНА, ЮРТАРА КЪАХЬЕГАМХОЙ, «СЕЛЬСКИЕ ЗОРИ» ЯХАЧА ЖУРНАЛО

Бетта шозза арадувлача журнало, хьалхагIа а санна, 1971 шера шоай пропаганда хьалхарча плане оттадо хьалха латтача боахамий, кхаш лекадеча бригадий, отделений, хьайбаш лелаеча фермий, колхозий - совхозий производства къаьст-къаьстина новаторий опыт.

Кердача шера, хьалхагIа а санна, журнала хьалхара оагIон дIатерга партийни съездий КПСС ЦК Пленумий, Советски правительства решенешкарен сопаминкарен хьадоагIача Къилбаседа Кавказен РСФСР Центрально - Черноземни областий юртбоахама производства юкъарча дошашта. Масала, укх шера хьалхарча кхаь бетта «Съездагара съездага» яхача рубрикаца кIал кепаттаргьа тайп-тайпара материалаш. Цунна кIал статьяш язъерга РСФСР юрта боахама министерства, краевой, областной, республикански партийни, советски, юртбоахама органий кулгалхоша. Цар дувцаргда юрте XXIII-ча съездагара XXIV-ча съездага кхачалца юрта боахаме малагIа дувцанаш хинна, хьол, стань лыьнараш а дIахо хьоастаe езараш а малагIа проблемаш я.

Укх шера дукха йоаккхай тематически подборкаш кепаттаргда аьхта юрта боахама лоарчIамегIарна дешаш лаьна. Церна юкъе хургда «Хоурмат дешъ пайда ца лаьттат», «ТIо арен опыт», «Дукх ошла дукхагIа даькра хьост», «Производство тергаозар — пайдана гIулакх», яхараш.

ДIадахача шера журнал дешарша чIоагIа мегаеш яр хьалха латтача боахамеш — СССР ВДНХ дипломантех язъя хинна статьяш. Журнало 1971 шера дIахо ер дерда ВДНХ дипломантий (опытно-показательни боахамий) опытах, юрта боахама деррига доаттьой рентабельность даккхара дарна повыстал дахча производства технологехи из оIаштIехьакхарахи. Журнала оагIош тIа ма ярре йоазийтаю кхьиргьа Ставропольски крае «Изобильненский» совхоз, Къилбаседа-ХIирий АССР «По заветам Ильича» яха колхоз, Дагестана, Нохч-ГIалгIайчен, Воронежски, Ростовски, Курски, кхыча областий хьалха латта боахамаш.

«Iалмин производствон» яхаш нерда рубрикаш хургйолаш я журнала тIа. Цунна кIал кепаттаргьа Къилбаседа Кавказен Центрально - Черноземни районен бошкхийча Iилмахой, академикий В. С. Петовойта, В. Н. Ремесло, ВАСХНИЛ-е академикий А. И. Бараева, Г. С. Галеева, кхычар статьяш.

Тематически плаиагIа шесть-шеста цепатта лерзI юрта боахама говзанчий статьяш.

Юкъарча дешаза совнагIа, юртбоахама производства къаьсттачa доагьой — лакхе йийнача журнала разделий практикаха дувцаргда.

ЛАЬТТА ЛЕЛАДЕРАХИ ДIАННИНА ХIАМАШ КХЕЯРАХИ

БIарчача 1971 шера кургаш «Эттара хьалхара йоакхе—аьнтий» яха рубрика. Цунна кIал кепаттаргьа Къилбаседа Кавказен, Центрально - Черноземни районен колхозашкен совхозашкен юртбоахама культурий лакха хьунцьаш кхебара хьалха латта опыт. Читательшта йовзаргьа, масала, Дагестански АССР Горные кIеркIгIагIа, Ростовски областа Будение кIерагIча колхозона лакха хьунцьаш кхебара опыт.

ХЬАЙБАШ ЛЕЛАДАРАХИ ВЕТЕРИНАРИЙХИ

Юрта боахама къахьегамхой керттера уйла тIеерзаергьа хьайбаш кхебарен Iалашдарен технологена, племенной болх тоабара, искусственни осеменени яра, доакъарен пайда дикагIа яра.

Доахаина лехка доакъарен кийдара, бе-беча доахаинен доа тIарча оплаларшитон дикагIола рацион уттаяра, уж оплавохача стимуляторех пайда яара, доакъарница белок дукхагIа хилийтар дувла химически средствеш юкъехкуалара, культурни дагIенех пайда эцалга оIаштIехьдоникара, хьайбашта жом бубара, алышаски дагIенашка уж доажадара практикий лакха а кхийола а статьяш язъергьа хьалха латтача боахамий фермий кулгалхошен специалистниен.

ПРОИЗВОДСТВА ЭКОНОМИКАХИ ИЗ ОIАШТIЕХЬЪЯККХАРАХИ

БIарчача шера цу раздела тергома мягьмоттиге латтаргьа колхозо - совхозин производства рентабельность лакхъяе опыта, керттерчен оборотни фондех кетьмаца пайда эара, къахьегамех мах теле оIаштIехьяккхара, къахьегама оасарие лакхъярен продукци эккарте дIабола шиа лоабаран, производство оIаштIехьяккхара прогрессивни формаш (колхозашка боахама, боахама чухьара расчет а совхозашка дизза хозрасчет а) къаьсбалара ю пропаганде.

ПРОИЗВОДСТВА МЕХАНИЗАЦЕХИ ЭЛЕКТРИФИКАЦЕХИ

1971 шера керда рубрикаш йолаергьа цу разделе: «Механизатор — юрта мягьмоттигера фигура», «Кхалнаа — тракторан тIа», «Уж машинаш кхоачен фермашкен йоагIаргья». Разделе кепаттаргьа Къилбаседа Кавказен Центрально - Черноземни районен боахамашка техникех пайда эцара лаьнa РСФСР юрта боахама министра заместителя И. С. Морозова статья а хIаьта иштта КПСС Дагестански Нохч - ГIалгIайн обкомий бахкамeча болхлоша яаьль статьяш а.

Капатеха дувцаде статьяш хургья техника товапен дIаоттаниь лоаттавкен оIаштIехьдаккхара опытах, диспетчерски служба оIаштIехьъяккхарах, механизаторий къахьегамах телача мах хаи, кхыкарча хьалхашка цар бит оIаштIехьяккхарах, кхыерш. «Юртара говзанчаш» яхача рубрикана кIал хаст-хаста кепадеттаргда юртарча рационализаторштен изобретателиштен гучадаьнача дикача хIамнех дола хоаме.

СОМНИН ХОМСИНИ БЕШАМАШ ЛЕЛАЙРАХ

Журнала деиарашка аьчо дехар за раздела кIеаиг-дукха шертьергйолаш я, хIаьта иштта дикагIа тергьа материалаш а. Керттера уйла тIайдайт гьилаш тоахайтара опыта, гьилаги кIара, органически минеральни удобрении юкъехкуалара.

Уйла дукхагIа тIайоийттаргйолаш я севоне зма материалаш кепаттара. Хьалха латтача опытах хоаш бере пIхь бутт хьалхагIа, хIана аьлча сомнин хомснин бешамаш лелерий опыт йоаза меттел, иоша болх юкъенаь а оIаштIехьдаренала. Сомий бешамаш лелерашта заначa зма консультаци хургьа агротехника, дIейийнача хIамашта хувеча зулаидергашцен лезарашцен лоаттабена къоасаме химикаташ юкъехьара пронгана тайтайпарча дошаех лаьца.

«Сомий беш лелачун справочни служба» яхача кердача рубрикана кIал ду гIуланза тIакхуеш барашта жопаш кородаегIаррда керда хьаьнт доача хеттараштa, сомий, хомсий, комаршй, кхийола газиш кхеара опыт юкъаш дIайо дагабуьла йиг хургы.

Доахкхийн лоархIамен декхараш оттадъад юрта боахама къахьегамхошта хьалхашка кердача пятилетка. Зокалши журнала беррига болх тIаберзабераба производство оIаштIехьъяккхара прогрессивни формашта, кердагIа йоалла технологена пропаганда яра цхьана уж декхараш тоашие кхоачашде кадшадолштен совхозий бойхалоштен повыстостал ялара. ХIаьта из повыстостал лейдамагIеш дошкегIен хургда журнала балха юкъе иаши леладерашей фермий болхлошии, юрта боахама специалистшиа, производствоан хьайбаш леладарен говзанчаш хьанарегIа доагIа не лоаш.

Зокалши журнала редакце тIехьех цо, шоай махкбойлен органа балха юкъе хьанарегIа доагIа лаара, из даьм дешараш хинна ца Iеш, цун хьанаре корреспондента а хилара. Шоашта гучадаьнаца, кхычарна а совкъердани пайданн мел долча хIамнах айе журнала тIа, шоай опыт йоаш, къахьегаме хьоахамаш лелдара юкъаш ковкъостал сено ду дуьа, балха тIа шоана новкъарле ер хьы фуд, тIагIертта хьонсаш лоаттабе къахьегамен технологи дикагIйола приемаш производствона юкъехкхалар дукха, рейдаца хоаш бе юкъейхкача прогрессивни формех болача лайдах лайна.

С. ЧЕРВОНЫЙ,
журнала редактор.

БАРТТАЙНАЧА КОЛЛЕКТИВЕ

Дика йовзаш я Наурски районе «Красное знамя» яхача колхоза шурий-товарни ферма коллектив. Шерагаре йоваль занагIа хул цу ферма доаркай къахьегама толамаш. Иштта, 1969 шера шура яккхара план 103 процента из пачхахьалкхенга йоахкара план 136 процента кхоачашъйр цу коллектива.

Дика чакхдаьккхае ферма коллектива юбилейни шу а. Толамца кхоачашйир цар пятилетка тIехьарча шера план а социалистически деккараш а. Август бетта кхоачашйир ферма пачхахьалкхента шура йоахкара шера план хIаьта шура яккхара план—декабрь бутт боладуш. Цхьакха доаркаяц ферме шура яккхара шера план кхоачаш ца еш, социалистически декхараш кхоачаш ца деш а ца таттаъйар мара. Юкъера лаьрхIача ферме хIара кхоабача IаттагIара яьнха шура 2800 килограмма я.

Тхьаь нIс доарка я ферме болх беш. Царна юкъе эттара лаккхагIа да хьохкамаш Килоева Любай. Пхе шу да из колхозе доаркалла болх беш йола. Царех цхьа шу дIадахийтаяш цо шера план тIеххоачешно цо еш. Пхе шера планагIа 173 эзар килограмм яккха - еаш кхаавча 194 эзар килограмм шура яьккхай цо. ХIаьта пятилетка тIехьарча шера план 2400 килограмм хиннача, хIара кхоабача Iаттагара юкъера лаьрхIача 3150 килограмм шура яьккхай Любас. ТIаийцача социалистически декхарел совгIа яьлла шура 250 килограмм я.

Дукха ела Люба шурий-товарни ферма коллективе. ХIана аьлча балха лакха толамаш дахарал совгIа массе хане кийча я из моллагIча доаркана эшшача новкъостал да. Шай опыт шерра дIайовзийт цо къоача доаркашта.

Лакка да хьохкамаш ферма доаркай Батнова Катяй, Ацаклоня Захий, Гайрбекова Полий, Эльмурзаева Любай. ХIара кхоабача Iаттагара юкъера лаьрхIача 2800—2900 килограмм шура яьккхар цар дIадахача юбилейни шера.

Миштта оIаштIехьаьиаад цу ферма коллективе цу тайпара лакхе къахьегама толамаш дахе? Эттара хьалхарa бахьан да ферма доаркаш барттайна хилар. Кхаь шерал кIеззигагIа балха стаж йолаш цхьа доарка ца ферме. Цудухьа доахаш деттара, кхабара, царна кхьы гIулакхаш дара опыт Iоаьвй цар. Цул совгIа хIара доарке ферма балхах дот лазан я. Цунна тешал ду укх масалаш. Иштта, цхьан дийнахь шиь бехка а доацаш, балха яха тIехьаьнара цхьа доарка. ХIаьта хьа а ена из божа бетта кийчъялалехьа дикка ха ягъяр. Цудухьа ферма доаркаша. тIехьайнсар хьалехьа цун аедараш флягаш божа беттере эша кхьйоль гIир- кийча хилийтар. ХIаьта тIехьайнса доарка чIоагIа гIадъялар, новкъостий цу тайпара дийх тоа хьоа болга хайча. Болх а дикагIа бе безам хилар. Иштта оIашии новкъостал дешъ моттигаш дукха хул цар.

ХIара бетта балла итогаш ю ферме. Нагахьа синна уж хьалхарча бетта хотачарел лохагIа хуле, уж лохъялара бахьанаш гучадоахаш, кхоачамбоацараш юстардаккхара наькъаш белгаладохаш хул доаркаш ферма заведуюшеца Хасалиев Iадалмажидаца цхьан. Цу гIулакхо доккха новкъостал ду болх дерттIа оIаштIехьаккхара.

Иштта дIадахача шера гурахь доахан чуссоацаьнча хьалхарча деношка доакьелар доахангара йоаккха шура ХIаьта ферма болхой цхьа гул а бенна тсхача белгаладьлар шура кIеанагъялар доахан кхебарна дуалденна долга. Цу сакхьате доахан кхабара керда рацион оттейар. ХIаьта цу рационага хьежжа доахан кхоабаш ши-кхо ин даьлча доахангара йоаккха шура ланъчеле. Иштта, ноябрь бетта хьалхарча итт дийнахь хIара IаттагIара юкъера лаьрхIача 46 килограмм йоаккхаш хиннавле цу бетта тIеххьарча итт дийнахь хIара Iаттагара 56 килограмм яьккхар. ХIаьта укх кердача шера хьалхарча дениина хIара кхоабача Iаттагара лоарахIаш дийнахь юкъера лаьрхIача 10—11 килограмм шура йоакхх доаркашa. Лоацца аьлча доккха хIама де коллектив цхьа уйла йолаш хьанара къахьегаш, шоай балхах дог лаэш, оIашин новкъостал деш хилар.

Хургйолча КПСС XXIV съезда сийна лакха социалистически декхараш тIа а ийца дIадоттадьа «Красное знамя» колхоза ферма коллектива кердача шера. ХIанз уж толамаш кхоачашдеш а из.

М. ХАМАТХАНОВ.

Доазол дехьара

КЕРДА ЮКЪ ТIАКХОАЧАШ

Израильски агрессор юхатохара Iалаьчате дукха рузкъа эхийтаназа влац Iарбий ОIашагIахийтта Республика. Цхьабакъда, из шитта доллашехь а цун кулгалхошел обшественностон боккха теркам тIатхойт граждански проблемашта а. Укх тIеххьарча хана чIоагIа дул цаш латт халкъа просвещение гIулакх дикагIа миитa тоадергда яха дош. Цу тIа лъехадер из образовани ерригa система оьзингара дела крайовникхилга.

Хоаш да 1952 шерарча египетски революце эттара хьалхагIа бакъача гIах цаI мах боацаш хьехьата юкъедаьяр хилар. ХIара граждниввга мах боацаш университетски яр е тIехье образовани кхда бокъе кхачай. ХIаьта юкъъаццера образованни-м кхахаза ергйовцашъяр хинна дIаеттай. Из бахьан долаш школашен привилегированни сословеех байнарашмара дIа ца нйбаьча лаккхерча дешара заведенешен шоай маIараш хьайийлай къехьегамхой бераштa. Из делкъе къоабалдаьд.

Тахан ОАР-е 5 миллион совгIа бераш школашка ух. дикка алсамъьянай студентий дукхал. Университетешка болх беш ниъ эзар гаргге профессора преподавателаш ва. Юрташка эзарош керда школаш хьанийлий. Цхьабакъда, хIанз керттере теркам дукхала хьохкамашта а боацаш, образование дикал лакхьера тIеадийте безаха, хьакхьанала лерхI ОАР-е. Египетерчар йоах шоай школай, къаьстта а юкъьанцарчарн йиза йовача юкъерчари кхоачамбоацар цар кхоачам болаш эшнеш телаш ца хилар да. КIезига-дукха оIешхашттара кийчо кхоач тIеххьарча кхаь класса дешаркошка. Цхьабакъда, вахарца бувзам бац цар программа я. Ужхачо дола кхоачамбоацараш лоахк лакхерча школаза а. Из бахьан долаш аттестаташе дийцоияш йоаш бола наь хIанзалехьа а кIезига боашашехь а специалисташ тоьаш бац. Тоьаш бац техникаш, агрономаш, инженераш, лоаш, счетни болхлой. хIаьта а кIерниш совбаллал дукха хилар гуш да.

Правительства просвещене органашта хьалхашка оттадьад образование система юхаэргаккхара, из хьалхе латтача мехний боарамга дIаккхоачара декхар. ХIанз болх бeш а 5—12 шера лаьрхIа реформа кийчеш йола массехк комисси. Планаш уттаеш тергаде лаьрхIад образовани мехна боахама тайп-тайпарча доакъошта эшача квалифицированни болхлой низага хьежжа хила езаьга. Юкъера образовани дикагIа тоаяра, юкъера технически училищаш дегIахкуолара, кхийнача бехача лаха юкъера йоазув-дешар ца хар дIадаьккхара планеш уттаю. Цунца цхьан хенна оттаеш латт керда школаш хьалхьера план а. Газеташа хьахойт тахан республикана 16 эзарел кIезигагIа доэнаш школаш цIенош хьалдаша даргдоенаш долга.

Боккха теркам тIаухийт дешара пособеш кийчъяра. ТIадоагIача шерреxьа а деррига предметий хьакъехьара керда учебникаш юкъедахьa лерал. ХIанз уж уттадаь доалаш латт. Масала, исторе хьахьехьарча учебникашта, юкъейохийт президента Насера, ОАР йурча арахьарча а политикано хетаяь лаьрхIа йола раздел. Школьни программашка радиохи телевиденехи пайда ийбара торонийдуя тIа бувл.

Реформа кийчеш египетски специалисташ дуя тIа бувл кхыча мехкий, эттара а хьалхагIа социалистически мехкий опыта. ЧIоагIа тергалду СССР-е просвещени оIаштIехьъяккхар, къаьстта а технически кадраш кийчьяр.

Анвар Садата, ОАР президента, укх деношка ше парламенте къамаьа деш аьлад: «Образование проблема из хулла сехагIа къоастаь йокхо ела — тIадоагIача шеррехьа а йистехьаккхазa дагадаш колонизаторашкара ваьга ккхьачча XIX бIешерен боарамгара XX-ча атомни бIешерен боарамга далга. Кхоаие кагирхой а. ХIаьта тахан кхоаиеш шиь е йоадар массел кагирхой тергo е а еза яй».

..Заинтеш болаллалехьа хьалхегIа Египета ерригача школашка дешархой ийсбедлe колонийн а йийя дIаоатт. Ийсбейна дIаэттараша хьалхашка хаттача хьехархочо куат урагIдохийт. ТIаккха сатийнача залача ер цешаш зех: «Дыхе, республика, мукъаве, социализм, цхьоагIо!». Дуя баар синва я царе оза. Гургаз тох. Керда школьни дa доалу.

Б. НЭДИН,
АПН собкорр.

Каир, декабрь.

ДИЙНАХЬ

ДЕЛКЪА ХАННА

НЬЮ-ЙОРК, 7 январь. (ТАСС). Американски эттара доккхагIчарех долчa «Нью-Йорк пост» яхача газета здешечу сеахан цхьанкха ца хиннача тайпара дерегIа аьча хьож моттиг хилар.

Делкъа хана герзаца кийчесие яхе гIаьрохо, маскеш а йоахкаш, газета буххалтера помещене чуйихкар, герзаш тIа а оттаьь чура нах кхера а бахь хIаьта тьачуденна хинно ахчий гадеш хьаллькер. Цхьаьнкха дукхаль йоацаш из хIома а дахь дIабахача гангстерий бe дахко цу дийнахь типографски болхлошта дIадала аьнна дела деррига ахча — 180 эзар доллар гаргга.

Эжсар Те Вен Тхиеу (сурта тIа) — Къулбехьен Вьетнам нуъкъаникхара Халгаь герзашкачa хьай Турнаа.

Къонахчий доача патриота хомийдагIа йолча подразделене дахьа лоьнал бIаьш тIема операцешка. Цхьа тIом беш, хала чоп хиина ше воллашехьа а, тIема юкъера ца воллаш, моастагIий десант хIаллакъяра дIахо а хулгадеш хилар Те Вен Тхиеу.

ВИА—ТАСС сурт.

КЪАЙЛЕ ГУЧАЙОАККХА ДОКУМЕНТАШ

ЛОНДОН, 7 январь. ТАСС корр. И. Турнатенное хьахойт: Бомба ийккхача сахьат детийтар Англе законах оттаяь 30 шу ма чекхъяьнначул тIехьагIа ихахе дIадоаззийтача английски арахьарча политика документаша.

Уж документаш да 1940 шера, Англь гитлеровски Германеца тIом беш йолча хана хиннача событех лаьца. Цхьабакъда, документашa тешал деш мазиллара, цу хинарча английски правительства членашa Советски пачхьалкхе дIаккха хьалхе а деиз шоашта дагадоаллаш хиннар кхоачашдара массех дукха уйла хилар гитлеровски Германеца хухьаъара тIом боаржабара.

Фашистски агрессе соцаяра Советски Союзана цхьана гIулакхаш лехале а ца туташ, фашистски Германи Советски Союза дуьъал йихха а цуй фотах «Дуне юхадехьа» а гIертар Англей Франци правительства. Из деш фашистски Германеа гIоала ийна дагадоалар кхоачашде гIийрта ца Iеш, ше а Советски Союзах лата кийчтуш яр Англи.

194 0 шера, советско - фински тIом хьаттача хана Англе штабий начальникий комитето кабинете хьачуелар «Россеца тIом хьовбийна худдараш лаьна йола доклад. Цул тIехьагIа дукха ха ялалехь кхыча мехкашкарча гIулакхий английски министерствера аралдоь Турцерча Англе посолага лохьийта къайлагIара кьхат, полага цу тIа дIахойт. Вашу тIа аш тургахилара дешаса хьожаш Англи хилар а иштта дагадеха из хIама «юкъарча стратегига юхахьажара даькъа» хилар а.

Кхы цхьадоача документашa гешел ду 1940 шера февраль бетта хIайфиннаш кастта эшаргхилар цхьаьта гучаддьиначул тIехьагIа царна новкъостал дергдолаш Кольски ах гIейрег тIа Советски Союзах аттара паая уттаеш а английски правительство хилара.

1940 шера 19 марта кабинетa заседаниe кхыча мехкашкарча гIулакхий министра лорда Галифакса Iаьржача форда Советски Союза оттIоагахьарча йистошко эскадриин отрях яхийта аьнна предложени оттайир.

23 марта цу хана фода министр хиннача Уинстон Черчилла юха а хьалхашка къаккхар Бакуна тIатаIара плаш. хIаьта апрель беш ааинае министерства оттайир ккахааказьера мехкдаьтта промышленаш цIенъяь дIаяккара» план.

Уж планаш къайлаккхухьар «мехкаьтта потенциальни хьостех фашистски Германи яккхара хилаяза даргдоацаш хиларна».

Уж деррига хIамаш хилар гитлеровски вермахт Дане, Норвеге, Голландe, Бельге доалонаш тIа кхальчача хана, 1940 шера май бетта Дюнкерке английски тIема инаш доходе иa кийчаьнкача хана, цул тIехьагIа ерригa техника дIе а кхесса, английски экспедиционни корпус сихъенна Англе цIаякача хана.

Кхыметтел дукха хIама бIаргадайначa «Экономист» яхача кIерагIа йиъа арадоалача буржуазни газета, арадаьха къайлеIара документаш доашхаш вывод ю: «Тамашийна тIом» лаьттача хана 1940 шера апрель бетта Германеш Даниехи Норвегехи латача юхье кабинета хиннача заседаненен документаш фентаэе образашкенна да. Бовкъатлар аьча царта дилача хана да Англии Франции Германеца тIом беш хинна ала».

«МУКЪАЯЛНЙТА АНДЖЕЛА ДЭВИС!»

Селхан, Нохч - ГІалгІай пачхьалкхен педагогически институтан актови зале митинг хилар. Цхьа бІаь гарга студент гулвеллавар нига американски агрессорийн лелачарна хаьрн гІуллакхашта дукхьала шоай дош ала.

Митинг хьаела института комсомольски организаце секретара Г. Эльмурзаева.

— ТІеха дукхьад, негритянски халкъа няйсхо бахьан къовсам лоаттабеча гІоръаьнача общественни деятельница Анджела Дэвиса бовна бехк а бахь цун тоІашар де гІерташ я малха бокъо Іотеіаеш хьайоагІа Америка, — аьлар митинге къамаьл даьча 2-ча курса студентках Редько Ларисас. Террораца, законах ца йоагІа судашца американски агрессена дукьэлара болаш юха тоха гІерт Іаьдал.

ДІахо къамаьл ду 4-ча курса студентка Дадаев Эльмирас.

— Тахан къонача патриоткана бу низ, из масса адам яних доакхаш хьаьрбаьннарашa вІашагІъелла акт я, аьлар цо. Америка машар мел безача нахаца цхьан оаха а ях: «Мукъаялнйта Анджела Дэвис!».

Ннйсхо, кортмукъале юкца стихаш, газеташ тІарен журналаш тІарен Америка Іаьдала харц ннкъ бувца статьяш ешаш, машар хестабу иллеш доахаш чаккхьлар студентий митинг.

Э. ГЕРЦОЛТОВ.

НАХ ДУКХАГІА ЮКЪЕОЗАРГБА

МалгІабика районе дукха я культуран медицински учреждениеш, школаш. Клубашка, культура ЦІеношка болх беш йолча художественни самодеятельноста юкъе дукха даьгьалоацаш ба хьехархой, медицински болхлой. Цул совгІа уж ба дика агитатораш, лектораш.

Художественни самодеятельносте доккха даькъалоацаш ба Редантерча школа хьехархой нн. Лисецкая, Козлова, Базнонова, кхыбараш, Вознесеновсерча № 1 йолча школа хьехархой нн. Ракова, Латунова, МалгІабикерча № 6 йолча школа хьехархой.

Лекцеш, докладаш ешача, художественни самодеятельноста кружокашка дакъа лоац № 2 йолча больница болхлоша а.

Укх шера тхоай культура учрежденеш балха юкъе ахы я дукхагІа оаз лаьрІад оаха городской, юртара интеллигенца, цо торо хулийтаргья культурно-просветительни болх лакхагІча боараме дІабахьа.

В. БЕЛОНОЖКО,
МалгІабикерча культура

Черноречье поселке дагача берашта вай города тайп-тайпарча музыкальни школашка аха хала дар цудулъа 1969 шера № 10 йола музыкальни школа хьийлар поселке, цхьабакъда, шоай пожеийни ца хилар бахьан долаш химикий культура Дворец хулар зактеш.

Юбилейна шу чаккхдоалаш цу музыкальни школана лаьрхІа здани елар.

Музыкальни школа директора Нохч - ГІалгІай АССР заслуженни артиста Сыщикова Екатерина Федоровнас дуьц:

— ЧІоагІа накъостал дир тхона из школа хьалхьча химкомбината кулгалхоша. Цуи проектно-сметни документаци а отта йир, цул совгІа 1200 сом ахча а делар школа оборудованица ІалашдІара из. кхтадеча да. Школе дешаш долча 180 берех 90 процент химикий берш да.

СУРТА ТІА: музыкальни школа цхьан классе.

С. ХУГАЕВА сурт.

Керда стихаш

Г. ГАГИЕВ.

Ма дика болх ба хІара Іурра.
Дошо малх гІоттала.
Ма дика болх ба гІамеІай
зиза,
Кхесташ, белаж тІа
легалга.
Ма дика болх ба дег чу иллн,
Дакхе хестасш, декалга.
Ма дика болх ба, ма дика
болх ба
Бела ховш гонахьарчарна.
Сона а вела ховргдацар
вІалла,
Бела ца ховре царна.
Ма дика болх ба сона зелуш
ГонахьарборнІ гІайгІа,
аьттув,.
Ма дика болх ба са бокъо
бола
Дукха деза деррига лаьтта.

□

Т. АРЧАКОВ.

ЭЛТАРА КИЙ

Хьо даланьд, тІоаргац къайла
ПоагІаш кондар баьца лоаж.
Бус-бус нанас, юкц хьох
къайле,
Елхош, юкъ тІа делле Іарж.
ХІанз хьо дла са ненах,
баьчче,
Дошо хьоаса бола кий.
Боча хинндаь сай
дайшта.
Даим дерда аз хьо
сий.
Ловзарга дой кура хьураш,
Хьо са дайша хоаь тІа
тоттай.
Езача йоІах бІаре
тохаш
Са браш бІаргашка нІзад.
Хьо тулланьд шун тІа,
ара,
Маьрша денош хестадеш.
МоастагІчунца цІера
алах,
Мехка доазув ларадеш.

БІаргайча кхоачам болаш
Кхерам бар хьо моастагІчоа.
БІена кхье хьа сий, доадаь
НаІ венавац, шиі даь кое.
Дагаклуал Іа даха шераш,
Лаьхен эздий кхонахий,
Хиннабац уж къелах кадеш,
Доадеш наьна мехка сий.

ХЬАЛЪЕШ ЛАТТ САЯНО-ШУШЕНСКИ ГЭС

Саяно - Шушенски ГЭС духен тІа эттара низ йолашагІа йола станци хургья — 6,4 миллион киловатт. ГЭС-а низ проектнчуга дІахкоачабелга Іалашдара 200 метр совгІа лакхера чудеттахуча Енисей низ ю. Саяна шунаша цхьанекрзадаьча готтача аьле чура урагІйодаш латт гравитационно - арочни плотина. Из хьалъяра пхьи миллион кубометр бетон эшаргья.

Керда ГЭС хьалъяра керттера тоам хьатІахттай цІаьз. Лакхера цхорагІа шое хьалботтара бетон чуйотташ латт, аьтта оагІорахьа бетон чуйотта кийчъеш я котлован. ХІаьтта хьалбеш латтача тІерса гаьна йолашаш, йоархІашта юкъе хьалъяттай гІишлошьерий поселок — Черемушки.

СУРТА ТІА: аьтта оагІорахьара котлован. Енисей аьрда оагІорагІъярча берда тІара хьахьежача бІаргагур.

ТАСС фотохроника.
Ю. БАРМИНА сурт.

БОКОВ Ахьмад

КОМАРАШ ДІАЯЬЛЧА

ДУВЦАР

Іуйрийна балха водача мара тІехкхьа арайоаллелар Мунминат.

— ТІаккха сона могаргдий коартолеш я, харбазаш а уи ехка базар тІа хьувза? Кхы шиэ а яц со.

Нанна тІеьавделахача берачох тералестар цун оаз. Цунна юха тІа а вийрзе из чоалле дот эттар хьалха волаш Хьамзата. Бакъда, доаладеь шу а дализа дола мусиялнара безам хІакз а шелбелаза бар, цудухьа чоахое карегІ ца доалаш бовз хьехар дора цо.

— Ерригаш цкъа а ма гІерта хьо. Шоаза а кхоаза гІо... Трамвайца.

— ХІаа, трамвайца, — аьнна, мар футтаракр Мунмината. ТІаккха а сатоэа Хьамзата.

— ХІаьта автобусаца.

Цу дешо а гІелбзар Мунминат.

— Автобусаца! — юха а дистбІира никтр из. — Дер дайна ма ярий со-м укхаза, шозза а кхозза а автобусаца базар тІа аха мукъа йолаш.

Юха а сона, есага бІара я хьежа шн кул дІа-се хийттар Хьамзата.

— Цо ягІо ма гІо цхьанихаьа а.

— Мегаьд. Со Мунминат ма хьона йоле.

«Хьо-м Мунминат мича яр. — ала безам эттар Хьамзата. — Хьом Мун ма ярий масса а хана. Укхаза, са дзоа кІал еча хиларах хьох Мунминат». Овладалин Хьамзатега из.

«Хьа гн йоаллийла из машин. Селла хьа из еза вле гІорт а цо со-м цхьанннадьа а. Хьо йизаве хьа кхы хьалгіе сай дукхьа йодар цу базар тІа».

Дукха юкъ йоакхаяланзар Мунминатега цІегІа. Кастта ехар цун чІоагІо. Со фу деш ягІа, аьнна хийтар цунна тоьлме хайна котам мо укх бнь дем юкъе. Коартолвийтеи харбазаштеи цаІ дергдар тІехьагІа, шиі ца безам бале машин йойтаргья цо. Тикашка гІолла фуд ца хьожа фу ха е! Комеса гайдолг, кхора е Іажа бурког тІенз асший тхов кІал а яьннаш укх гурахь. Бераштa ше тІехьеттаргйола куе а дагаера Мунмината. — ЧІоагІа шо дагадоагІаш-м я шун даь — йиша-м,— кхаш. Ала корадича моаз-маькх дутаргдоацаш я Мунмината нус».

Сихха къйч а аьна йоакхьа аьлар Мунминат. ШІ-кхо ковеиІ мара хоадаьзар цо. ЛаьрхІа цунна дукхьалъеча санна, уллацан йохх оагІорахьа «Волга» юхаецача Хьамзата яр санна. Овкъяра бесса «Волга» я а я из-м Хьамзатаер! ТІера Іоьвьина шофер а ва Хьамзатаер. Габо! Ма тоара Мунминат базар тІа йига ва вена вале. ТІехьагІа дехие а хайна хайта хургва Хьамзата. Бакъда, Габо лаьрхІе юха а сона шийтаьва хьалъежаш лэтта Мунминат це гуш санна, шозза—кхозза тІехьашкарча чархах кое а Іетта юхатІахайра.

Ма тоара ше йита а йита вахa воалле, аьнна хийтар Мунмината. ХІензалие цо дая хІама-м дац из, вешта, хьоина хое... ЦІагІа хьар вьяча реьнна ма вий из.

Габой машин дІаметтахье эккхийта кхелехьа аха дийлле лаьттача корага дІаэттар Мунминат.

— Со йолаш-м гІортван хьо. ХІа — а, Мунминат, дао я хь. — ньина велакъежар Габо цхьан юкъа шнй марех тарахийтар из Мунмината. Вешта дегІа оидалга даллача-м ва а вар Хьамзатах тара. — Мича яха ьыннай хьо?

— Базар гІа яха ма ьыннар со, яла-м. Хьай вІаштІехьа дале...

— ВІаштІехьа да. ХІана дац вІаштІехьа. — НаІ дІайийлар Габос.

— Цкъа хьалхагІа тха наІар тІа оттаргдар вай, — аьлар Мунмината.

— Оттаргда наІар тІа а.

Сихха чу а яха боккха тІормиг бахьаш юхаараера Мунминат.

— ХІа-а, хІанз лаьле Іа базар гІа, — аьлар цо Габойна улув ше Іохайча...

— БІаргцІоаькъам тохача юкъа! Машин дІаметтахьа эккхийтар Габос.

Коартолаш яхьаш Мунминат машина юхатІаеча кхы башха раьза ца хилара болгало я шар Габой юкъ тІа дІа-са ваха е хьежаш латта ше раьза воацача хана доаххача бесса доккха са а дахацар.

— Хьа кІезага кхы а латта вІаштІехьа дале юхагІоргьяр со, — хьоастаслар Мунминат.

— ВІаштІехьа да. ХІана дац вІаштІехьа. — Бе — башха доацаш жоп делар Габос.

Тхьовра мо сиха яьзар Мунминат хІанз. Цецъяьлар ца Габо селла сатийца хиларах. Цига латташ а, эрлаш а шийча вІалла а бебашха доацаш мо. АхІа хІанзмсога вита Іа аьлар Мунмината ше-шийца. Бокхха база тІормиг машина чу дІачу я оттабеь юха а хьоастаелар из.

— Іай, дедда нускал да хьога дикъал!, Іа цкъа кІезагга кхы а сабер доре хьайдда яха фуаш а эшаргдар яз.

— Дергда сабар. ХІана дац из.

— Хьа хьоким могаш ваі фуаш доацаш. — аьнна, шиі товнаш мо доага жогІара бІаргаш а соттадаь йолаелар Мунминат.

Габо гІийло йиш а лекхаш вагІар из юхаеча. Ніиэар а цецъялар Мунминат. Ер-м хаьлха ше хиндар а вий хьогІ, аьна хеталелар цунна. Хийла кхай цунца Мунминат тоха тІа а, базар тІа а, даь цІа а. ЦІаккха дукхьале-м яьиц Габос, е йиш мичай дукхьале ший хьакима сесага, бакъда. Мунминат тІахоньь дІа-са ваха безам боацача хана, е цо ше гоавеш хилча хьажа юкъе шод а белла доккха са доахаш Іаьдал да цун. Тахан из а дац.

ЦІаькха а яха йокха шн харбаз а яхьаш юхаера Мунминат. ХІана я сатийнна вагІар Габо, воша волча йига аьнча фу аргдар — хьогІ укхо аьнне хийтар Мунмината. Несий футтаройна а «Волгана» хах аьнна яха цига дІаоттаргл-м фуннагІ де ма метаргдарой. Дукхьаде йитзар Габос цунна а.

— ГІортда цига а, хІана доахац, — аьлар.

Вешай коаьаІаогІ дІакхачача аьла - билла аьлча а Габос чуиа а ца тигача, тхьовра мо бІаргаш а соттадаь, хььттар Мунмината.

— Мел хьа-м юкха-бокъо ду Іа сона?

Габо жоп дала воаьлча ше аьлар.

— Ах сахьат...

— Мегаьд, — аьлар воххо.

— Йа дедда нускал да хьога даькъал!

«Нускал-м цаІ денадар сога, дедда денадеце а», аьлар Габос ше-шийца.

Мунмината теркал динзар ше ах сахьат даьнхар е сахьат даькхар. Бакъда, шозза кхозза а машино «тутті» аллацца язэ-м хІанзар.

Дедда нускал доагІалда аьнна вІаьхча а Габо хьаьста а хьаьста, бІаргаш меттел когера керте аллацца ерриге сатта я сетта пунна улув Іохайра из. Мунмината Іаьдал дацар, шоашта чулаттача Іуна санна мара шофера эгІаэьухаш, тІачухаш, кхьметтел есра аьнна цунца къамаьл деш а. Хьалча дешо лакха арам бошабаьб, аха даьй кица дагалоаттадора цо.

Кхы йна хьа, Мунминат, ида езаш моттиг? — хаьттар Габос машин йолаелча.

Сои цо из сатийна хаттарах юха а айхьаэъаьлар Мунминат.

— Ай, даьллахь вІаштІехьа дале, тхона квартира хьожаявча цІенойка хьажа гІоргдар вай.

— ВІаштІехьа да. ХІана дац...

Керда цІеноиш ду Микрорайон гІалий йокх оагІорахьа яле а вІалла шек воацаш, цо хьахьовзатаь машин дІаерзайир Габос.

Делкъа яа хинная Габос Мунминат йоала я нь шиі коанеІаога Іоттайнча.

Габой ха йІаьха хийла а, цІаькха а дедда нускал доагІадда а аьнна шиі хІамаш тІера Іойицар Мунмината.

— Мунминат, нускала-м цаІ дергдар, ахча да-кх хьадала доаьш, — аьнна, тІехьа дистхилар Габо, вож коз чуйоалаелча.

— Фу ахча? — аьнна, юхатІайнрзар Мунминат.

— Машин хехкарах доагІа ахча, Укхаза цифраша хьахьувкх из-м.

— Фу цифраш, фу ахча?

— Ниттa ахча. Цхьайтта сом шн эпиазеш. Такси я ер, Мунминат, такси.

— ХІай? Фу такси? Айн укх цІагІарчух машин елий ер? — Машина наІара кІеръенна бІарахьежар Мунминат. Геттар йоккхий а Іаьржа а хетар цунна цу тІа латта, хІанзалца ше ца лийна, йкъ сайна бІалгаш.

— Яц, Мунминат. Начальник вац шун цІагІафнар а хІана Іолохваьа. — Ше шийца аьлар: «ДІаьяннай комарашь.

— Маца?

— Иттех ди хурга. Вител ер а уж хьажнаш. Тхье тІа дикагІа я.

Тувланена сат мо цунна бІарахьежача латтийсар Мунминат.

ИСКУССТВО ХАЛКЪА Я

1970 шера 20 декабре хуине нах гулбеннабар Шелковски райена культура ЦІагІа. Ерригача станицашкара нах баьхкабар укхазе художественни самодеятельноста, комсомольски иллe фестивала выступленешка хьажа.

Шу сахьат даьлча дІайолаелар музыка, гулбеннача нiха хахкаш дора, КВН хаттараш дора, викторинаш яьр.

Эттара хьалха выступленеш йир Дубовски культура ЦІен самодеятельни артисташа. Цар даьхар ленински комсомола хетадеза иллеш. «Новкъость» яха илли гетта дика аьлар Агафоночкинас.

Цул тІехьагІа выступленеш йир Каргалински культура ЦІен, Старо - Щедрински культура ЦІен, Червленски культура ЦІен, Шелковски РДК, кхыча культпросветучрежденей самодеятельни артисташа.

Цхьадола иллеш, масала «Прикхна денаа цуина маахбузер» яхар санна дараш, театрализаль дар.

Фестиваль чакхъаьнча оргкомитета совещани хилар. Цига комсомольски илле районни фестивала лауреата цІа а сийлен грамота а елар культура Дубовски ЦІен солисткина Л. Агафоночкина, сийлен грамоташ елар Шелковски РДК солиста В. Самодурова, культура Ново-Щедрински ЦІен солиста В. Дорошенкона, кхычарна.

Комсомольски илле республикански фестивале яхийта хьажейар Л. А. Агафоночкина. Червленски СДК вокальни группа. Цар доахаргда «Новкъость», «Сона хетадоагІа 20 - тІа шераш», «Комсомольски традици» яха иллеш.

Комсомольски илли дІадоаржара, кагархоех доІа дика иллеш кийчдара композиторашоаршагІбахара хетаьча цу фестивали юкъе дакъалоацаргда цар.

И. ДАДАЛАЕВ.
Шелковски района культура отдела инспектор.

В. Д. ЛЫСЕНКО

1971 шера 8 январе цІаьхха кхалхав Нохч-ГІалгІай АССР Министрий Советерча кепайоазои тІара пачхьалкхен къайленаш лораяра Управлене начальник Лысенко Владимир Дмитриевич.

1923 шера гор. Краснодаре ваьв В. Д. Лысенко. 1944 шера денз 1949 шерага кхаччалца Грозненски педагогически институте дешаш а цу кхьаь хана всеобщи историе кафедра вокхагІволча лаборантаьла, хІаьта институт йистеьаккхачул тІехьагІа цу института марксизма-ленинизма кабинета заведующелла болх беш а хиннав.

1952 шера КПСС обкомо Московски Пачхьалкхен институтерча общественни Іилмай преподавателий кийчбеча курсашка дика вахийта могаьаь В. Д. Лысенко. Курсаш йистеьаьчул тІехьагІа 1953 шера денз 1957 шерага кхаччалца КПСС обкома пропагандаи агитацеи отдела инструкторалла болх баьб.

1957 шера Нохч-ГІалгІай АССР Министрий Советерча кепайоазои тІара пачхьалкхен къайленаш лораяра Управлене начальникалла чІоагІу В. Д. Лысенко. Ше болх беш яьккхача хана В. Д. Лысенкос хьахьекхад дика организаторски говзал йолаш ше хилар, хьинаре дикъа лоьалх цо общественно - политически вахаре, лараІа а вовгІаш дика лоархІаш хиннав партийно - советски актива юкъе.

Коммунистически партега социалистически Даьхенга тешаьача ваІа сийрад гІулакхаш йІаьххача хана дохаргдац тха дегашка.

Накъостий группа.

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

1966 ШЕРАРА ПАЧЧАХЬАЛКХЕН ЧУХЬАРА 3 ПРОЦЕНТ КХАЖ БОАГІА ЗАЕМ

1970 шера 30 декабре гор. Москве лошалаьча кхаж беннча 35-ча тираж

Справочни таблица

Кхаж бенаб заема ерригача тхьаь аххойтте а разрядерча-серейн облигацей укх номерий:

Серий №№	Облигацей №№	Бенача кхажа боарам сомаш	Серий №№	Облигацей №№	Бенача кхажа боарам сомаш	Серий №№	Облигацей №№	Бенача кхажа боарам сомаш
100431	1—50	40	130370	08*)	500	169235	28*)	500
100557	50*)	500	131664	23*)	500	169420	20*)	500
100646	30*)	1.000	131667	1—50	40	170477	49*)	500
100691	04*)	500	131927	11*)	500	170712	20*)	500
102067	1—50	40	132042	1—50	40	170852	21*)	1.000
102271	1—50	40	133639	45*)	500	171228	12*)	500
102554	22*)	500	133685	35*)	500	171862	47*)	500
102818	1—50	40	134129	1—50	40	172494	1—50	40
102830	49*)	500	135039	1—50	40	172780	12*)	500
102894	39*)	500	135703	07*)	500	173677	20*)	500
103102	1—50	40	136903	46*)	1.000	175073	11*)	5.000
103132	48*)	500	137460	40*)	500	175643	07*)	500
103271	40*)	1.000	138032	50*)	1.000	176705	1—50	40
104111	38*)	1.000	138063	37*)	500	180162	39*)	500
104764	09*)	500	138797	29*)	500	181109	1—50	100
104932	1—50	100	139317	1—50	100	181318	1—50	40
105094	33*)	500	139608	46*)	500	181348	26*)	5.000
105330	07*)	500	140499	39*)	500	182479	1—50	40
105343	38*)	500	141321	47*)	500	182676	50*)	2.500
105901	46*)	500	142194	35*)	500	182741	1—50	100
106273	1—50	40	142416	05*)	500	183624	44*)	500
107492	1—50	100	143845	1—50	40	183724	41*)	500
108156	29*)	500	144302	07*)	500	183740	08*)	500
108248	46*)	500	144341	1—50	40	184422	24*)	500
108388	22*)	500	144509	50*)	500	184463	01*)	500
108534	09*)	1.000	145212	33*)	500	185109	43*)	1.000
109186	19*)	500	145753	43*)	500	185216	1—50	100
109553	1—50	40	146789	1—50	40	185503	04*)	500
109620	46*)	500	148236	46*)	1.000	185604	18*)	2.500
110026	20*)	500	149418	09*)	500	186049	07*)	500
110793	28*)	500	149963	42*)	500	186401	11*)	500
110945	06*)	1.000	150186	11*)	500	186621	06*)	500
111113	1—50	40	150378	36*)	500	187226	45*)	500
111613	13*)	1.000	150608	31*)	500	188393	48*)	500
112718	03*)	500	151205	26*)	500	189293	22*)	500
115934	49*)	500	153231	23*)	1.000	189548	43*)	500
118212	12*)	500	154403	1—50	40	190021	41*)	500
118248	44*)	500	155063	38*)	500	191394	23*)	1.000
118825	14*)	1.000	155199	1—50	40	192026	18*)	2.500
120494	1—50	40	156313	23*)	500	192117	1—50	40
122103	31*)	1.000	157302	1—50	40	192128	26*)	2.500
122148	38*)	1.000	157787	1—50	40	193168	35*)	500
122294	19*)	500	158876	16*)	500	193278	[illegible]	500
122339	38*)	500	159173	1—50	100	193638	03*)	500
123163	1—50	40	160586	1—50	40	193990	19*)	500
123168	02*)	1.000	160782	49*)	500	194371	10*)	500
123232	32*)	500	161154	24*)	500	194684	1—50	100
123496	1—50	40	162932	08*)	500	195080	06*)	500
124089	18*)	500	163370	24*)	500	195302	10*)	500
125304	44*)	1.000	163990	46*)	500	195878	1—50	100
125413	11*)	500	164009	1—50	40	195871	08*)	2.500
125545	09*)	500	164390	1—50	100	196316	16*)	500
125557	1—50	100	164443	30*)	500	196543	1—50	100
126382	19*)	500	164516	01*)	500	196571	11*)	500
126687	1—50	40	164532	04*)	500	197028	06*)	500
126987	05*)	500	164647	1—50	40	197066	34*)	1.000
127895	1—50	40	165444	47*)	500	197874	24*)	500
128280	1—50	40	166740	1—50	40	198071	1—50	100
129039	10*)	500	167101	37*)	500	198341	1—50	100
129180	10*)	500	167332	04*)	500	198852	1—50	40
129893	17*)	500	167448	22*)	500	198988	1—50	100
130117	1—50	40	167775	18*)	1.000	199106	23*)	500
130153	1—50	40	168081	36*)	500			

*) Цу сере облигацей йокх 49 номера хІаране 40 сома кхаж бенаб. Таблица тІа хьахьекхараш тхьаь сома облигацей дахна кхажамаш да. Бенача кхажа юкъебихьаб кхаж бенача облигаце шиі мах.

Нохч-ГІалгІай АССР гострудсберкассайн госкредите управлени.

ЛадувгІа, хьажа

ТЕЛЕВИДЕНИ
9 январе.

14.00 — Передачай программа. 14.05 — Школьни каникулий деношка. «Сережа» яха художественни фильм. 15.25 — Документальни фильма кинозал. 16.30 — «Советски литературан искусствен мастераш» яха кинопрограмма. 17.30 — Нохч-ГІалгІай фольклоре общественно - политически оазаш» яха беседа. 17.45 — Кинонийьбахкой клуб. 18.45 — Дунен халхьонта юкъера обозрени (нохчий меттала). 19.00 — Документальни фильм. 19.20 — Съезда хьалкарча вахте хьахалаттарий зенинах дола концерт (нохчий меттала). 19.30 — Шоана бераш. 20.40 — Передачай программа. 20.35 — «Ирааа ди» яха художественни фильм.

РАДИО
9 январе

6.30 — Фельцман Оскара иллеш (эрсий меттала). 6.50 — Хоамаш. 7.00 — Москва. 7.20 — «Грозненский рабочий» газета обзор. 7.28 — «Сердало» газета обзор. 7.35 — Москва. 8.25 — Передачай программа. 8.30 — «Къонал» (эрсий меттала). 9.00 — Москва. 16.00 — Передачай программа. 16.05 — «ВІашагІкхетар» яха Абдуллаева дувцар (нохчи меттала). 16.25 — Амараш. 16.30 — Общественни законаш (гІалгІай меттала). 16.45 — Съездатара съездага (нохчий меттала). 17.00 — Нохч - гІалгІай амараш дІайоазийтаргья оаха яха передача (эрсий меттала). 17.40 — «Къона тІехье» (гІалгІай меттала). 17.55 — «Школьни глобус» яха радиовыпуск (эрсий меттала). 18.25 — «СагІоІа сайле» яха концерт (гІалгІай меттала). 19.00 — Москва.

ТЕЛЕВИДЕНИ
10 январе.

14.00 — Передачай программа. 14.05 — Къона ленинеи (нохчий меттала доакх). 14.40 — Школьни каникулий деношка. «Бутт лоткъабаьрех» яха художественни фильм. 15.55 — Къахьтама саг экрана тІа на. Кинопередача. 16.35 — Короткометражни фильмай сборник. 17.35 — Халкъа къахкъала хьаст. Нохчий турпалий иллеш (нохчий меттала). 18.05 — Знани яха Іилман — популярни кинопрограмма. 19.05 — Велакъежаре 28 минот (нохчий меттала). 19.30 — Шоана бераш. 19.45 — Дунен халкъашта юкъера панорама. 20.15 — КПСС XXIV-ча съезда накъадолхай Социалистически вахах котбьннараштa. музыкальни передача. 20.55 — Передачай программа. 21.00 — «Тха мораштІера серда лор» яха художественни фильм.

КепайоазоІ тІара пачхьалкхен къайленаш лорарa Управлене, Нохч-ГІалгІай АССР Министрий Советерча кепайоазои Управлене, республикански газетий редакцей, телевиденеи радиовещанеи Комитета, книжни издательства, Заболотни цІерагІча а «Грозненский рабочий» а типографей коллективашта чІоагІа халахет кепайоазоц тІера пачхьалкхен къайлеаш лораяра Управлене начальник ЛЫСЕНКО Владимир Дмитриевич ха йолаш кхелла. дег чу гІайгІа есса кодам бу кхелхачун дезалгей гаргарча нахаге.

ХІама ха ловраштa

ІИЛМЕИ ЛИРИКЕИ

ГІоргвьячача английски поэта Джордж Гордон Байрона стихаш цун чакха доазонел гаьнна аракъа бовзаш я Цхьабакъда дукха бац Байрона йоІо—Ада Августас Лавлейса шиі вахаб математикана хетадаьлга хоуш бараш. Цо чІоагІа уйла тІавоххийташ хиннай автоматически вычислительни машинаш хьаяра дешашта цо даьннача предложенегІа хІанзарча программирование теорена юкъе шерра чакхьякай дукха операцеш.

ШоллагІа масал маІенагІа цхьадолча даькъе хьалхардар дІакхоачашдеш да. Из дувзаденна да «логика алгебрана» лард еллачуаца — гІоргвьинача ирландски математикаца Джон Булаца. Цун йоІий цІи йовзаш я вай мехка. Из я Этель Лилиан Войнич, «Овод» яхача романа автор.

Бовзаш дукха ба Іилманара дукхахача кхыча произведеней а безам йскусствашарча е литературашарча безамна геттара дикі цхьана тарбеш бола Іилмахой. Физикана болх беш хинна Альберт Эйнштейн чІондарг доккхаш хиннил, хІаьта Лео Вивера математически балхаш яздаь ца Іеш, литературни балхаш а яздаьд.

ЭГГАРА ХЬАЛХАРА ЭРСИЙ КХАЛСАГ-ХИМИК

Эггара хьалхарча эрсий кхалсаг-математика С. В. Ковалевскаяс Іилман дура шиі цІэкъ дІабоалабеш хиннача шераша образовани эцаш хиннай виттa эггара хьалхара эрсий кхалсаг-химик Ю. В. Лермонтова. Уйлаш цхьаттара хилара вІашагІтехай ши йоІ. Пачхахьа Россе кхалнах университете дІачуйбеш ца хиларах цхьаби Германе боах уж, Гейдельбергаки Берлински университеташка лекцешка ух. 1874 шера Геттингене цхьоалагІча степена химе доктора цІа йоакхаш экзаменаш тІехдика дІа а ейй. Ю. В. Лермонтова шиі даьхене юха цІаьотІа. Безаме тІазэ из Менделеева, Бутлерова, эрсий кхыча химикаша. Ю. В. Лермонтовай дІахорча Іилман гІулакхий керттера тема хиннай мехкдаьттана кІоаргга разложени яра дешаш. Промышленноста Іалаьмате боккхача лоархІаме хиннай из проблема. Мехкдаьтта ше ма дарра яьшта кІал доалгадела бедал хьурмат доацаш йоаяр морг хиннад. Д. И. Менделеева яйса аьнтах цу процессах «ассигнацеш йоагаелга». Сердало тела газ хьаяра метода ларда дийшад Ю. В. Лермонтовай балхаш. Цу методагІа болх бе йолаеннай Казанера, Петербургера, Пермера Россе кхыча городашкара йокхий мехкдаьтта газоаи заводаш. Лермонтовое массеки лоархІаме тохкам баьб мехкдаьттах ароматически углеводородаш хьакъоастаяра, хаддаза мехкдаьтта чакхдоахаргдоаш йола аппарат дагалаьцай. Ю. В. Лермонтовас пагатьа кепатехадаш шиі балхаш, хІаьта а юкъедисача хоамаша тешал ду талант йолаш йолча эрсий цу кхалсаго-Іилмахочо мехкдаьтта промышленноста Іилмен техникен дегІадоалдара юкъа тоьал доккха дакъа лаьца хилара.

ХАОТТАМ

Тахан республике гІоллен Грозней морхаш а йолаш, юкъ-юкъе лоа а делхаш, цхьацайолча моттигашка биткъо ша а бяла, малхбоалехьара гІаьххьача боаране, цхьаза чІоагІа мух а хьекхаш ха хила а фетара температура республика гІолла 6—7, Грозне 4—6 градус шелал йолаш хила я тарлу. ДІахорча шиі дена шиі буси хувналуш морхаш а йолаш, цхьацайолча моттигашка дохк а доалаш, хьалхарча юкъига цхьацайолча моттигашка лаьгІе боачаш а йолаш, малхбоалехьара гІийло, гІаьххьача боарамга кхоачаш мух а хьекхаш ха хила а фетара температура бийсашка 3—8 градус шелал йолаш денощка 4 градус шелалгара 1 градус йоалхалга кхоачаш хила а тарлу.

Метеостанци.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, Ленина улица, 11 (3-гІа этаж). Телефонаш: редактора — 3.44.96; редактора зам.—3.39.11; беккхьхама секретара — 3.34.38; партийни вахарен, культуран, промышленностен отделий — 3.42.30; юрта боахама отдела — 3.42.28; письмой отделен бухгалтерен — 2-60.71.

«Грозненский рабочий» издательства типографи. Революце проспект, 7/84.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Ленина, 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора — 3-44-96; зам. редактора — 3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни, культуры и промышленности — 3.42.30; отдела сельского хозяйства—3.42-28; отдела писем и бухгалтерии — 2-60-71.

Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции, 7/84.

СФ05006. Заказ № 73[illegible]